

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, PÉNTEK 1925 október 9.

271. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. .: Szerkesztőség 5-10.

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lelbach-palota)

A kétlelkű Európa

(x) Hát ez valóban költői kép, majdnem dantei: emitt a béket élesztgetik, mint Krisztus a bibliai leányzót, túl a déli tengeren, Marokkóban pedig ágyuk szagatják az éjszakát és tatott szemmel halottak virrasztanak a homokban. Ha ettől a csodálatos panorámától, amely tragikusabb, kétségbeesőbb minden eddiginél, a halga Európa nem gyógyul ki öreg betegségéből, akkor kár a szóért, kár a penitenciáért, a világ csak hadd fusson tovább éhesen és bélpoklosan a veszedelemnek. A fantázia, akár Shakespeareé, akár Dosztojevszkié, soha nem tudott volna kirajzolni ilyen frappáns, észveszejtő stílusos dekorációt Locarnónak, ahol most méltóságos miniszterek méltóságos szóval beszélnek rendről, békéről és igazságról. A színhelynél szebbet ki látott: Svájc legpitoreszkebb vidéke, hatalmas tó, kék, mint az égbolt, előtte hegyek, alul talán még zöld, fönt pedig fehér hó, vakító. És a zenekarban csupa mester, csupa békebarát: Briand, Chamberlain, az ellenség Stresemann, és lehet — Mussolini, akik mind azon verejtékeznek, hogy lehetne ezt a rokkant, részeg Európát visszazöktetni a paradicsomba, oda, ahonnan pár esztendővel ezelőtt maga szaladt ki, hogy a sátán szolgálatába szegődjen. De megszűről, ahova már nehéz ellátni, a szép svájci városra ráveti az árnyékot a sötét Afrika, ahol, mialatt Briand szónokol, francia katonák rohamoznak benszülött csapatokat, gépfegyver rikoltoz és vér, meleg embervér szökik ki a mellekből. A béke indulójára Marokkóban a halál arat, a francia halál, akinek Briand adott szabad kezét, hogy rendet teremtsen Abd el Krim országában, hogy a déli tenger partján győztesen lobogtassa meg a francia trikolorot. Az ártatlan világ mégis úgy néz át Locarnóba, mintha most vagy soha, biztosan elkészül a béke, az idő kivirágzik, mint a tavasszal a mező és a konferencia több lesz, mint beszéd és ígélet. A jó Erasmus írta, hogy a halgaság az az erény, miből a legnehezebb kinevelni az embereket, akik vannak annyira ostobák, hogy százszor — tévednek. Európának hiába verik a fejébe, hogy kétszer kettő négy, ha valaki sarlatán jön és kifordítja az igazságot, kész a tapssal és az elismeréssel. Locarnóban ma a pacifizmus jelszavai világítanak: aki politikus ott összegyűlt, mind azt hajtja, hogy a béke őrangyala ő, minden gondja, hogy az igaz utra találjon a kontinens, amelynek —

itt az utolsó óra, — végre elő kell venni a jobbik esztét és el kell hajítani a fegyvereket. Versailles óta vagy ezerszer hallottuk ezt, konferenciákon, külügyminiszterek expozéiban, gyűléseken, választásokon és jegyzékekben. És voltak sokan, akik készpénznek vették, örültek neki, lelkesedtek érte és várták, de milyen türelemmel, hogy a béke galambja egyszer csak mégis fölroppan a horizontra. Most is teli vannak reménnyel, akik behunyt szemmel lesik a csodát és nem látják, hogy a

játék milyen végzetes, akik nem veszik észre, hogy Briand holttestdobogóról zengi béke-igéit. Szép dolog a vezeklés, de ki hisz annak a bűnösnek, aki mialatt gyónja bűneit, — ágyukkal lövet ártatlan falukat és tankokkal pusztít embereket. Európának ugyeletszik két lelke van: az egyik imádkozik, a másik gyilkol, az egyik épít, a másik rombol. A két lélek özt ég és föld: tragikus kontraszt, amelyet túl távolságokon és tengeren beszédesen közel hoz a világ lelkiismerete.

A radikálisok kifogásolják Radics közlékenységét

Szemére vetik, hogy nyilatkozataival elébe vág Pasics elhatározásainak

Krajacs kereskedelmi miniszter átadja helyét Macseknek

Radics István szerdán este, amikor Ófelségénél való audenciája befejeződött, az újságírók előtt kijelentette, hogy a kormányba lépése befejezett tény.

Radicsnak ezt a kijelentését a beogradi politikai körökben különféle képp kommentálják. A radikális párt legnagyobb része tudomásul vette, hogy Radics legközelebb miniszter lesz, azonban a párt tekintélyes, főleg miniszteri tárcát viselt tagjai hibáztatják, hogy Radics a parlamenti szokásoktól eltérően, előre publikálja miniszteri kinevezését. Ezt annál inkább hibáztatják, mert ezzel a távollevő miniszterelnököt befejezett helyzet elé állítja Radics.

A radikális párt tagjai kivétel nélkül hívei a megegyezés politikájának, de nem barátai annak, hogy Radics, aki ellen még nemrégiben a legelkeseredettebb harcot vívtak, ilyen hamar miniszterré legyen. Ezek, különösen privátbeszélgetések során nem csinálnak titkot abból, hogy egyes tisztviselőkre, akik Radics ellen még nemrégiben szigorú intézkedéseket fogantatosítottak, vagy elene súlyos nyilatkozatokat tettek, furcsa helyzetet teremt az, hogy most Radics, mint miniszter fölöttes hatóságuk lesz. Viszont a radikálisok többsége azt hangoztatja, hogy a tisztviselők önmagukra nézve elintézték már ezt a lelkiismereti kérdést. Ezek azt hangoztatják, hogy egyetlen egy tisztviselő sem fog lemondani, akármi-lyen intézkedéseket fogantatosított, vagy nyilatkozatokat tett is Radics ellen.

Pasics hazaérkezése

A miniszterelnökségre érkezett értesülés szerint Pasics miniszterelnök pénteken este érkezik meg Montecarlóból Beogradba.

A miniszterelnök visszaérkezését nagy várakozás előzi meg. Pasics visszaérkezése után kétségtelenül maga veszi kezébe a politikai helyzet irányítását s ettől nemcsak a parlamenti csoportok közötti viszony tisztázódását várják, hanem a radikális párt egységesebbé tételét is. Pasics távolléte alatt ugyanis különösen a vidéki pártszervezetekben olyan éles ellentétek merültek fel, hogy ez a parlamenti pártra nézve is érezteti hatását.

Radics Topolán

Radics István csütörtökön auton kiutazott Topolára, ahol koszorút helyezett Péter király sírjára. Radiccsal ment a felesége, továbbá Radics Pavle agrárminiszter és Kovacsevics, a Radics-párt alelnöke is.

Csütörtökön a királyi pár is Topolán volt.

Radics-párti miniszterek kicserélése

Politikai körökben élénken kommentálják, hogy a kormány összetételében rövidesen változás áll be.

Dr. Kezsmán Lujo, Radics-párti képviselő, aki az obznana rendelet kiadásakor kiment Amerikába s onnan most tért vissza, belép a kormányba. Kezsmán a külügyminisztériumban lesz államtitkár s ő valósítja meg azt a koncepciót, amelyet Radics tegnap előterjesztett a királynak. Kezsmán az amerikai kivándorlás kérdését fogja megoldani s rábizzák az Amerikában felveendő kölcsön propagálását is.

Mint miniszter lép be a kormányba dr. Macsek, a Radics-párt első alelnöke. Macsek csütörtökön reggel Beogradba érkezett, ahova Radics hívta, hogy vele sürgősen tárgyaljon.

Minthogy a radikálisok ellenzik azt, hogy a Radics-párti miniszterek számát szaporítsák, egyik Radics-párti miniszter és egy államtitkár le fognak mondani. Hír szerint Krajacs kereskedelmi miniszter adja át a helyét Macseknek, míg Kezsmán kedvéért Basaricsek közoktatásügyi államtitkár mond le.

Uj helyiségbe költözik a kereskedelmi minisztérium

A gazdasági és pénzügyi egyes bizottság, amely a kormány kebeléből alakult, csütörtökön ülést tartott. Az ülésen elhatározták, hogy a Csukarica állami cukorgyárat likvidálni fogják. A bizottság tudomásul vette dr. Krajacs kereskedelmi miniszter bejelentését, hogy a kereskedelmi minisztérium jelenlegi helyiségei szűkek és így nem alkalmasak a minisztérium számára. Elhatározták, hogy a minisztérium részére vagy új palotát vásárolnak, vagy pedig alkalmasabb épületet bérelnek.

Beograd elestének tizedik évfordulója

Vasárnap délelőtt Beogradban gyásznapot tartanak Beograd elestének tizedik évfordulója alkalmából. Az ünnepségeken az udvar is képviseltetni fogja magát.

Szerbia jogutódja Jugoszláviának

A külügyminisztériumhoz most érkezett meg a Népszövetség által kiküldött döntőbírósnak az a határozata, mely azt a jogi kérdést dönti el, hogy Jugoszlávia egyenes jogörököse-e a régi Szerbiának, vagy új államalakulat.

Ezt a kérdést, mint ismeretes, Németország vetette fel, mely azt vitatta, hogy Jugoszlávia nem foglalhatja le a reparációs alapra azokat a német tulajdonokat, melyek nem Szerbia területén, hanem Horvátországban, Szlovéniában, Vajdaságban és Boszniában vannak, mert új államalakulat. A jogi vita eldöntésére a Népszövetség bizottságot küldött ki, mely úgy határozott, hogy Jugoszlávia nem új államalakulat, hanem legitim utóda Szerbiának, tehát joga van a területén levő német tulajdonokat lefoglalni.

Törvénytervezet a földbirtokok fakultatív megváltásáról

Az agrárreform minisztériumában most készül a földbirtokok fakultatív megváltásáról szóló törvényjavaslat. A tervezet már a legközelebbi napokban elkészül, amikor is azonnal nyilvánosságra hozzák. Gazdakörökben igen nagy érdeklődéssel várják az új törvénytervezetet.

Anovisadi postasikkasztói a bíróság előtt

Két testvérpár uccai harca — Tárgyalások a novisadi törvényszéken

A novisadi törvényszék Radulovics-tanácsa csütörtökön tárgyalta Csirics Gábor, a novisadi II. számú postahivatal volt főnökének és Mrgjanov Milos adai származású postahivatalnoknak bűnügyét. A novisadi államügyészség vádirata szerint Csirics Gábor a reábizott hivatalos pénzekből 88.500 dinárt sikkasztott, míg Mrgjanov Milos postahivatalnok a sikkasztásoknak egész sorát követte el éveken keresztül.

Stratimirovics Vladimir novisadi ügyvéd a 315, 316, 318. és 319. számú utalványokon 1000-1000 dinárt adott fel. Ezeket Mrgjanov elsikkasztotta. A maga céljára fordította azt az 500 dinárt is, amelyet Horvát István kereskedő a 311-es postautalványon nemkülönben azt az 1000 dinárt, amelyet Horvát csekken adott fel. Ezenkívül a Strasser és Könyvterménykereskedő cég 365 dináros utalványát is elsikkasztotta és összesen 7850 dinárral károsította meg a postát.

Mrgjanov Beer Károly novisadi kereskedőt felkereste, őt magát dr. Kovács Bódog ügyvédjelöltnek adta ki, attól ügyvédi honorárium elélegképpen 270 dinárt vett fel és a pénzt elköltötte.

A bíróság a tárgyalást szakértők kihallgatása céljából október 20-ikára halasztotta.

*

A novisadi törvényszék Gomicrac-tanácsa csütörtökön tüzte ki Gruics Milán és Gruics Lázár novisadi nyomdatulajdonosok és Vinkovics József, novisadi fakereskedő ügyét, akik 1923. október 28-án egy uccai összeszólalkozásból kifolyólag összeverekedtek. Gruics Milán revolveréből Vinkovics István lábába lőtt, míg Gruics Lázár fivére segítségére sietett és Vinkovics Jó-

zsef, — aki viszont öccse védelmére kelt, — lábán megsebezte, végül Vinkovics József böttal végigütött Gruics Lázár fején, súlyos sebeket

ejtve rajta. A beidézett tanúk nem jelentek meg, mert a bíróság a tárgyalást elhalasztotta.

A leleplezett N. N.

A kikoszorúzott kérő vándjai egy uriaszsong ellen — A Leirer-gyilkosságtól kezdve az olaszliszka bankjegyhamisításig minden bűnügybe belekeverte imádatját

Félév alatt kilenc névtelen följelentés

Budapestről jelentik: A rendőrség már régebben nyomozást indított egy névtelen levélíró ellen, aki több mint félév alatt minden nagyobb bűnügybe bele igyekszik keverni Deitlich Sándor főhadnagy özvegyét. Először a Leirer-gyilkosság nyomozása során érkezett névtelen följelentés a főkapitányságra, hogy

Deitlichné a lakásán rejtgette a gyilkos Rakovszky-Pödört.

Akkoriban magyar nyelvű rendőri nyomozás is indult meg az ügyben, Deitlichné több ízben kihallgatták a rendőrségen és házkutatást is tartottak nála, azonban beigazolódott, hogy Deitlichnének a világon semmi köze sem volt sem Leirer Amáliához, sem pedig Pödör Gyulához. A névtelen följelentés később a Kodelka-gyilkosság alkalmával jelentkezett és azt állította, hogy

Deitlichné barátja volt Lederer Gusztávnak és segédkezett a holttest feldarabolásában.

Az özvegy főhadnagyné névtelen jóakarója összesen kilenc ízben jelentette föl Deitlichnének. Az utolsó följelentés a hamis milliósok ügyében érkezett ellene, a névtelen levélíró ezúttal azt állította, hogy

Deitlichné összeköttetésben áll az olaszliszka csodarabbi fiával és nagyösszegű hamispénzt rejtget lakásán.

A rendőrség ezúttal is házkutatást tartott Deitlichné lakásán, aki már

meg sem lepődött, amikor a detektívet meglátta:

— Már vártam az urakat, — mondotta — nagyon csodálkoztam volna, ha ebből az ügyből kimaradok. Már tegnapelőtt vettem konyakot, hogy legyen, ha az urak jönnek...

Már-már ugylátszott, hogy a névtelen följelentések sorozata tovább fog folytatódni a főhadnagy özvegye ellen, amikor csütörtökön délután váratlan fordulat történt és teljesen tisztázódott az egész titokzatos névtelen följelentés-ügy.

Szurdán este ugyanis Holzinger Jenő detektív összetalálkozott egy régi ismerőssel, egy uriaszsonggal, aki mint gépirónó van alkalmazva egy nagymezőucai vállalatnál. A beszélgetés során a gépirónó a következő kijelentést tette:

— Ugy-e, jó adatokat szolgáltatunk maguknak a hamis milliósok ügyében.

— Milyen adatokat? — kérdezte a detektív.

— Hát, a páluccai adatokat a Deitlichnéről.

— Hát azt maguk irták? — kérdezte a detektív elcsodálkozva.

— Igen, — válaszolta a gyanútlan uriaszsong — a főnököm diktálta nekem.

A meglepődött detektív természetesen rögtön megkérdezte, hogy ki is tulajdonképpen a főnöke a gépirónóknak. A gépirónó erre elmondta, hogy a névtelen levelet neki a Nagymező-ucca 22. számú házban

lévő ingatlanforgalmi iroda főnöke, Lakatos László diktálta.

A meglepő bejelentés alapján a detektív jelentést tett az érdekes és véletlen leleplezésről. Beidéztek a főkapitányságra a gépirónót, aki elmondta, hogy

Lakatos az N. N. aláírású névtelen levelet neki diktálta és ő abban a hiszomban írta a levelet, hogy itt valami pozitív följelentésről van szó.

Nem is sejtette, hogy tulajdonképpen ártatlan meggyanúsítására íródik a levél. Lakatost nyomban beidéztek a rendőrségre és kihallgatták, majd megindították ellene az eljárást hatóság előtti rágalmozás és hamis vád vétsége miatt. Lakatos azért rendezte az egész kampányt az özvegy főhadnagyné ellen, mert az a múlt télen, amikor megkérte kezét, kikoszorúta.

A falábu vaskirály

Amputálják Breitbart jobb lábát

Berlinből jelentik: Breitbart Zsigmond, a „vaskirály“ súlyos és tragikus baleset érte. A leghíresebb európai artista, aki husz emberrel megterhelte teherautót engedett át a mellén, aki állót szoritott fogai közé és hagyta, hogy azon súlyos porolyokkal laposra kalapáljanak vasgolyókat, egy rozsdás szögnek esett áldozatul. Egyik mutatványa közben megsértette térdét egy rozsdás szög és ettől vérmérgezést kapott. Midőn állapota súlyosra fordult, egy berlini szanatóriumba vettette fel magát s már hetek óta ott fekszik betegen. Többször kellett megoperálni a gennyesedő térdet, de semmi sem használt, a fertőzés tovább terjed és most az a veszedelem fenyegeti a vaskirályt, hogy le kell vágni térdén felül a lábát.

Berlinben már az a hír is elterjedt, hogy Breitbart meghalt. A szanatórium körül sokan gyülekeznek, látni kívánták a halottaságon a vaskirályt és a portásnak sok dolga volt vele, hogy megértse a kíváncsiakkal, hogy Breitbart é, a haláléről elterjedt hírek nem igazak.

Sisters Collins

Írta: Szegedi István

Tizennyégy éves korukig nem is ismerték egymást. Még az artista-nevük sem volt azonos, nehogy a családjuk neve egyezt volna. Ez utóbbit egyébként csak egyikük tudta biztosan. Claire, akinek minden papirosa megvolt. A szőke, jónövésű leányt Springer Alojzának hívták és valami magvaszakadt sváb családnak volt az utolsó sarja. A ieketeszemű Ethel papírjai szerint Kovács-leány volt, de ezek a papirosok nem voltak tulságosan hitelesek. A sárgaszemű Marjorie ezen az egyetlen néven volt ismeretes a cirkuszok világában, semmit sem tudott eredetéről és a később Sisters Collins név alatt világhírűvé vált kerékpáros-csoportnak nem egyszer voltak diplomáciai bonyodalmajai miatt.

Egy jószemű impresszárió szedte őket össze, valaha maga is kerékpárművész, aki félrerakva a keservesen keresett fontokat és dollárokat az üdvözítőbb munkálattal pályára lépett. A lányok, ahogy összekerültek, ostobán bámulták egymást, a napi kemény munka azonban hamarabb összehozta őket és a három Sisters meghittebb szeretetben élt egymással, mint sok vérszerinti testvér.

Képességeik valóban ragyogóak voltak, impresszáriójuk s egyben trénerük is kiváló és így pár hónap alatt a világhírűség ormaira kerültek. Mesterük nemcsak mutatványaikat stilizálta össze, hanem megjelenésüket is és a három sudár leány, részint szőke, részint festett hajjal, az egyforma hajlamok és az egyforma napi munka uniformizáló hatása alatt, no meg az utolsó szallagoeszkáig egyforma ruhában, valóban az édes testvérek benyomását

kelthette a gondtalan aréna nézőközönségében.

Eleinte vidéki városok cirkuszaiban szerepeltek. A jámbor vidéki közönség végignézte a produkciót, aztán eltelve a cirkuszban szerzett nagyszerű benyomásokkal, gyorsan hazasiertek, azonnal megszakitva az előadás után mindenemű további érintkezést a művészi szemlélyzettel.

Az ügyes impresszárió azonban értette a módját annak, hogy a Sisters Collins csakhamar a metropolisok vilányfényében fürdessék hírnevüket. Így került a csoport a világ fővárosába és el kell ismernünk, hogy bár csak ama bizonyos három napra is, de ők voltak a város szenzációja.

Ez arrafelé nem mulhatik el további következmények nélkül. A második este, a Sisters Collins száma után a cirkusz portása illatos levelet hozott a lányok öltözőjébe, hatalmas csokor kíséretében.

A levél Marjorie Collins kisasszonynak szólt és rövid, igen udvarias hangú meghívást tartalmazott aznap estére vacsorára.

A kis Marjorie — helyesebben a nagy Marjorie, — hiszen tizennyolc éves volt már akkor és igazi világhíresség, — nagyon megörült a csokornak, a vacsora kérdése azonban gondolkodóba ejtette. Soha életében nem fordult vele elő ilyesmí és voltaképpen nem is tudta, miről van szó. Ösztönszerűen dagadó büszkesége azonban megtalálta vele a kellő szavakat.

— Mondja meg annak az urnak, — fordult a portáshoz, — hogy a virágot nagyon köszönöm, de nekem igen magas jellépti díjam van és a magam költségén szoktam vacsorázni.

A portás tisztelettel meghajolt és elment, Marjorie lelkét alaposan felba-

rzárdta az esemény, különösképpen azonban nem szólt róla semmit sem Claire-nek, sem Ethelnek, akik fáradtan pihentek nyugágyaikon és alig vették tudomásul a virágot, amihez egyébként hozzászóltak már.

A következő este, a produkció után, ugyanazzal a névjeggyel a kezében kopogtatott a portás. Hogy az az ur nagyon kéri a művésznőt, legyen kegyes egy pillanatra fogadni.

Marjorie magához sem térhetett meglepetéséből, amikor a karcsú, elegáns ur már előtte is állott. Bársonnyal bevont ékszeres tok volt a kezében.

— Bocsásson meg, kedves Marjorie, — szólt a világi hangján, — hogy így berontok Önhöz. Egy művészi ötletem volna. Ugy gondoltam, hogy ez a kis dísz hozzájárulna az Ön mutatványa fényének emeléséhez.

Ezzel felnyitotta a tokot és gyönyörű igazgyöngysort emelt ki belőle, amelyet megpróbált a leány nyakára illeszteni.

A haragtól kipirult arcú Marjorie nem nagyon válogatta meg kifejezéseit.

— Hagyjon engem békében a vacsoráival, meg a gyöngyeivel. Mit gondol Ön rólam? Megüzentem már Önnek, hogy magam keresem meg a kenyereket és hogy olykor kalácsra is telik. Sem pezsgőre, sem gyöngyökre nincs szükségem. Vegye tudomásul!

Az elegáns ur meglepő távozott az öltözőből, Marjorie még sokáig haragosan nézett az ajtó felé, amelyen át leforrázott imádója távozott.

A következő estén ijedten dugta be a fejét a portás:

— Bocsánat, Művésznő, — szólt Marjoriehoz — ezt küldik Önnek.

Ujból névjegyet s egy kis ékszeret nyújtott be az ajtó mögül.

Marjorie legszívesebben rögtön visszaküldte volna, de a portás előtt nem

akarta kiélesíteni a dolgot. Elolvasta tehát a névjegyet, amelyen csak ennyit állott:

— Drága Művésznő! Nagyon kérem, okvetlenül bontsa fel ezt a kis csomagot és ha csak lehet, ennek a tartalmát ne küldje vissza.

Marjorie kinyitotta a tokot és abban nem volt semmi más, mint egy — karikagyűrű.

*

Negyven év múlva előkelő urihölgy haladt le a Notredame lépcsőin. A koldusasszonyok körülsereglették és különösen az egyik hangoztatta nyomorult voltát. Az öreg urihölgy valahogy ismerősnek vélte a hangot és a fonnyadt arc barázdái közt keressélni kezdett emlékei után. Végre is felsikoltott.

— Ethel Collins!

A koldusasszony összerézcent. — Valóban, volt idő, amikor így hívtak. De Ön hogyan tudja ezt, asszonyom?

— Onnan, hogy engem valaha így hívtak: Marjorie Collins. — Jöjjön kérem, — fordult hirtelen a koldus asszonyhoz, — lenn vár a kocsim, elviszem Önt jó helyre, gondoskodni fogok Önről.

A koldusasszony szemében engesztelhetetlen gyűlölet villant meg.

— Nem köszönöm, kegyelmes Asszonyom. Nekem nagyon jó így, ahogy élek. Ön — folytatta, és hangja az alázatosságban is élessé és rikácsolóvá vált — Ön cserben hagyta a művészetet, Öntől nem fogadhatok el semmit.

Királynői büszkeséggel haladt le a koldusasszony a templom lépcsőin. Az urihölgy megtörtén, fáradt léptekkel vonult kocsijához.

Bent a kocsiban keserves sirásra fakadt, mint a gyöngébb, akit erősebb testvére kegyetlenül megvert.

KISEBBSÉGI ÉLET

• • •

A kisebbségi lojalitásról furcsa fogalmi lehetnek a csehszlovák kormány-sajtónak. Ha a szlovenszkói magyarok panaszkodnak, esetleg sérelmeiket a nemzetközi fórum elé terjesztik, kétségbeesetten felhőrdül: ez illojalis cselekedet. De ha a lengyelország, vagy plane a magyarországi szlovák, illetőleg cseh kisebbségekről van szó, páthosszal üzeni nekik: menjetek a Népszövetséghez, kiáltások, mutassátok meg sebeiteket. Kitérő példa erre a Narodny Dennik, mely állandóan leckézteti a szlovenszkói magyarokat és ugyanakkor a következőket írja a magyarországi szlovák kisebbségekről: »Nem engedhetjük, hogy testvéreink az Alföldön elpusztuljanak. Minél erősebb a magyar elnyomás, annál inkább kell támogatnunk testvéreink ellenállását. Meg kell őket győzni arról, hogy népek nem vesznek ki, hogy nem riasztja el őket sem a véres elnemzetesítés, sem jogtörés, sem birtokelkobzás, sem börtön, sem kínpad. Bátorítanunk kell győrt testvéreinket arra, hogy még árulás árán is jelenjenek meg gennyes sebeikkel és halálos betegségükkel a világ közvéleménye előtt.«

*

A román nemzeti párt, mint megírtuk, ajánlatot tett az erdélyi magyar pártnak, hogy hajlandó vele politikai megegyezést kötni. Az érdekes ajánlatról Sándor József kamarai képviselővel beszélgetést folytatott egy kolozsvári újságíró, mekérdezte hogy a csucsai paktum nem áll-e utjába a nemzeti párttal való tárgyalásoknak. »Ugron István elnöknek e tárgyban tett nyilatkozata — mondotta a képviselő — amely szerint a személyes érintkezésnek és eszmecsere-nak a román nemzeti párttal nem áll utjában a paktum, mindent megmagyaráz. A paktumra nézve közös egyetértés, hogy az revizióra szorul és ebben a véleményben van maga Ugron István elnök is. Nagyon fontos tehát a revízió eredménye. Épp oly fontos ez, mint az, hogy tényleg mit akar az egyesült román nemzeti párt a kisebbségekkel és azok közt elsősorban a magyarsággal. Én a magam részéről tisztában vagyok az akaratával. Ismerem Manui Gyula dr.-nak a gyulafehérvári határozatok végrehajtására vonatkozó véleményét, melyre nézve az egyesült ellenzék tagjai nemcsak hogy egyetértének, hanem sok tekintélyes vezető tag még túl is megy rajta. A magyar pártban jeleztem ezt, a részletekkel azonban azért nem álltam elő, mert sorrend szerint először a csucsai paktum kérdését óhajtottam tisztázni és az e tárgyban benyújtott emlékirataimmal nem akartam az előítélet, elfogultság, vagy éppen a célzatosság látszatába esni. Kizárólag a csucsai paktum kritikájánál maradtam, ahogy ezt lelkiismeretem és meggyőződésemdiktálta és diktálja ma is.«

*

Az erdélyi községi választásokra a liberálisok újból a magyar párttal együtt szeretnének felvonulni, hogy pozíciójukat sikeresen megvédhessék. Nem hivatalos formában ugyan, de már megtették ajánlatukat a magyar pártnak, mely azonban eddig még nem döntött: együtt megy-e a liberálisokkal, vagy külön listát állít. Nagy a valószínűsége annak, hogy ezuttal nem köti le magát a kormányhoz, miután a vidéki szervezetei elsősorban a székelyvidékiek igen ellenzik a liberálisokkal való választási paktumot. A csiki magyarok egyik vezetője a helyi szervezetet álláspontjáról a következőket mondotta: »A csikme-gyei magyarság ingadozás nélkül várja a községi választásokat. A csiki székelység öntudatmoszférája már ott tart, hogy rájött az egység erejének nagy jelentőségére. A kormány csikmegyei exponense ajánlatot tett az egyenlő paritásos lista paktumára. Az ajánlatra az volt a válaszuk, hogyha egész Erdélyben hajlandó a liberális párt a paritás elvét keresztülvinni, a csikmegyei magyarság is meghozza azt

az áldozatot, hogy felerészben román, felerészben magyar férfiak kerüljenek be a községi tanácskozó testületbe. Nem vagyunk azonban optimisták, az általános helyzetet reálisan nézzük és egészen biztosan tudjuk, hogy ezt az ajánlatunkat visszautasítják. Meg kell azonban kérnünk annak az árát, hogy azokban a megyékben ahol a magyarság főlényes többségben van, erejét megossza. Az a véleményem — és ebben az irányban már tájékozódtam is, — hogy a magyartöbbségű székelyföldi vármegyékben mindenütt követni fogják a csikme-

gyei példát és önálló listával veszik fel a harcot, amely a székelység városi és községi életének létérdekét jelenti.«

*

A Vaterland című holland lap »Románia kisebbségei« címmel cikket közölt, amelyben a legélesebb hangon mutat rá arra, hogy Erdély nemzeti kisebbségit brutálisan elnyomják a román hatóságok. A tekintélyes holland lap cik-kére a bukaresti Dimineata vezércikkben válaszol, amely azt próbálja bizonyítani, hogy Romániában jó dolguk van a kisebbségeknek.

Caillaux péntek reggel érkezik haza Amerikából

De Monzie lesz az új hadügyminiszter, Delbos az új kultuszminiszter

Párisból jelentik: Caillaux pénzügy-miniszter pénteken reggel érkezik Le Havreba. A minisztertanácsot, amely rendszeresen minden pénteken délelőtt szokott lenni, szombat délelőtre halasztották, hogy Caillauxnak alkalmat legyen már az első minisztertanács-on beszámolni washingtoni eredményeiről. Ezenkívül a kormány véglegesíteni fogja De Monzie közoktatási miniszter-nek hadügyminiszterre való kinevezését Steeg utódaul, aki Afrikába megy fő-

kormányzó. De Monzie, aki szerdán vidéken volt egy hősi emlékszóbor avatásán, már értesítette Painlevét, hogy elfogadja a hadügyminiszterséget. Közoktatási miniszterre Benazet helyettes államtitkár volt kizemelve, aki a közoktatási miniszteriumban az építkezési és technikai osztály vezetője. A helyzet azonban csütörtökön úgy változott, hogy Delbos államtitkár lesz a közoktatásügyi miniszter, Benazet pedig államtitkár lesz.

Döntő fordulat előtt a locarnoi konferencia

A németek új formulát szövegeztek meg a keleti garanciákról Briand vitája Stresemannal — Vandervelde közvetít

Luther újabb bizalmas tanácskozása Brianddal

Locarnóból jelentik: A konferencia ülésén Briand kifejtette, hogy Franciaország megkötöttnek érzi magát a Lengyelországgal és Csehszlovákiával létesített szerződések által, melyekben vállalt kötelezettségeket föltétlenül teljesíteni kell. Stresemann válaszában kiemelte, hogy a német kormány a keleti döntőbírósi dolgot legutolsó memorandumában tüzetesen tárgyalta és

nyíltan kimondotta, hogy a nyugati paktum semmiképp sem veszélyezteti a keleti határokat.

Ennek ellenére a szövetségesek mégis össze akarják kapcsolni a biztonsági paktumot Németországnak a Népszövetségbe való belépésével. Németországban — mondotta a külügyminiszter — erős az a tábor, mely nem barátja a Népszövetségnek és ha a német kormány mégis kijelentette, hogy ezt a kapcsolatot nem ellenzi, akkor kétség-telen bizonyítékát adta annak, hogy eltökélt szándéka a béke megteremtése. Éppen ezért egyáltalán

nem lehet megérteni, hogy a biztonsági szerződéseken és a Népszövetség paktumán kívül mi szükség van további garanciára.

Stresemann beszédére Briand válaszolt és hangoztatta, hogy a Népszövetség rendelkezései még nem váltak valósággá, nem mentek át az életbe, mert amikor a Népszövetséget a béke garanciáinak hatásos eszközévé akarták tenni, félbe kellett szakítani a tárgyalásokat, mint például a genfi jegyzőkönyv megvitatásakor. Lehet, hogy később, ha a Népszövetség intézménye teljesen kiépül, elesik a garanciák kibővítésének szüksége.

A németek és a keleti paktum

A konferencia ülésén lefolyt vita után folyt le Briand és Luther találkozás, amely Vandervelde ré-

vén jött létre. A bizalmas tanácskozáson kívül még egy fontos megbeszélés folyt le, még pedig

Vandervelde és Schubert német birodalmi államtitkár között.

Locarnóban a Palace Hotel egy külön szobájában jöttek össze. A német államtitkár megköszönte Vandervelde fáradozásait, hogy egyengette Briand és Luther találkozásának útját, majd a függő kérdések egész sorát vitatták meg egymással. Schubert államtitkár tudomására hozta a belga külügyminiszternek azt a szöveget is, amelyet

a német delegáció előkészített a keleti döntőbírósi szerződések garanciájáról.

Vandervelde a tanácskozás után újságíróknak kijelentette, hogy a német formula teljes jelentőségét egyelőre még nem látja egész tisztán, de nem tartja lehetetlennek, hogy ezzel a szövegezéssel a

németek megnyitották az útját a megegyezésnek, amelyet valamennyi tárgyalófél őszintén kíván.

A Luther és Briand tanácskozása után a német delegáció hangulata optimisztikus és úgy tűnik fel, hogy rövid idő alatt teljes eredményt várnak.

Stresemann újabb tanácskozása Brianddal

Stresemann csütörtökön délelőtt a szállodai lakásán felkereste Chamberlain angol külügyminisztert, akivel hosszasan tanácskozott arról, hogy lehetne-e és milyen módon kiküszöbölni Franciaországnak azt a merev követelését, hogy a nyugati paktumszerződést kapcsolatba kell hozni a keleti döntőbírósi szerződésekkel. A német külügyminiszter ezután

Briandot kereste fel, akivel négyszemközt ismét hosszabb megbeszélést folytatott.

A tanácskozásokon hír szerint,

Briand kifejtette, hogy a keleti döntőbírósi szerződések kérdésében nem zárkózik el bizonyos engedelményektől, melyek azonban nem érintik Franciaország és Lengyelország szövetségét.

Ezzel a hírrel kapcsolatban a csehszlovák külügyminisztérium környezetében azt beszélik, hogy a német-csehszlovák döntőbírósi szerződés létrejöttének nincs semmi akadály.

A csehszlovák delegáció hír szerint kompromisszumot ajánl a keleti és nyugati paktum összeegyeztetésére. Benes formulája, hogy a hatalmak kötelezik magukat a jelenlegi állapot épségben tartására.

A francia sajtó bizik a megegyezésben

Párisból jelentik: Briand és Luther bizalmas tanácskozása után a francia sajtó rendkívül optimisztikusan és a lehető legkedvezőbb jelnek tartja arra nézve, hogy sikeres lesz a konferencia. Ez az első eset a háború óta, — írja az Ére Nouvelle — hogy egy francia külügyminiszter és egy német birodalmi kancellár négyszemközt ül össze politikáról tanácskozni. A Petit Parisien a keleti döntőbírósi szerződések terén az eddigi ellentéteket megoldottnak látja és azt írja, hogy

már csak egy kérdés van, amely miatt a paktumkonferencia még meghiusulhat, nevezetesen a népszövetségi alkotmány 16-ik szakaszának a magyarázata.

Sauerwein ezt táviratozza Locarnóból a Matin-nak: A németek most már megismerkedhettek Franciaország engesztelékenységének határaival és tudják, hogy francia részről mi az utolsó szó. Mégis Locarnóban maradtak. Ez kedvező jel.

Berlinben szintén optimista a hangulat

Berlinből jelentik: A berlini lapok Briand és Luther tanácskozása után igen biznak a konferencia sikerében. A Lokalanzeiger azt írja, hogy a két államférfi találkozása igen kedvező atmoszférát teremtett Locarnóban és remény van rá, hogy a felek kiegyeznek.

Ludendorff csütörtökön egy müncheni gyűlésen beszédet mondott, melyben kifejtette, hogy a locarnói tárgyalás új veszedelmet jelent Németországnak, mert olyan paktumot akarnak kötni, amely Németország számára újabb béklyókat hoz.

Csicserin ellenpaktuma

A német politikai körökben úgy tudják, hogy Stresemann és Csicserin a berlini tanácskozáson fontolórra vették azt a kérdést, hogy miképpen fog a jövőben a német-orosz viszony alakulni, ha Németország aláírja a biztonsági paktumot és belép a Népszövetségbe. Szóba került közöttük, hogy

orosz részről ki fognak dolgozni egy bizonyos ellenpaktumfélével a német birodalom és Oroszország között, amelyben kölcsönösen kötelezik magukat, hogy sohasem támadják meg egymást, sem katonai, sem gazdasági vagy pénzügyi téren egymás ellen blokádot nem fognak rendezni.

Megállapodtak, hogy ezt az ellenpaktumot később fogják véglegesen megszövegezni, mert azt összhangba kell hozni a locarnói konferencia eredményével. Ez az oka, vagy legalább is egyik oka annak — írják a lapok — amiért a német delegáció Locarnóban a mostani konferencián még nem akar végleges szerződést kötni, mert Csicserin azt kívánja, hogy ez a német-orosz ellenpaktum egyidejűleg lépjen életbe a biztonsági szerződéssel.

Nem vagyok besugó...

Hódy Géza festőművész nyilatkozik a kommunisták vádjairól

Néhány nappal ezelőtt hirt adtunk arról, hogy a bécsi kommunisták egy része Hódy Gézát, a Szuboticáról Bécsbe költözött festőművészt vádolja azzal, hogy Rákosi Mátyás budapesti utazásáról értesítette a budapesti rendőrséget. A kommunisták nyomozó szervezete azzal is vádolja Hódyt, hogy Jugoszláviában is rendőrségi besugó volt.

A megvádolt Hódy Géza most Bécsből levelet intézett hozzánk, amelyben a következőket írja:

— „Nem kívánhatom, hogy Önök a kommunisták közt felmerült apró-cseprő eltérésekben és vádakodásokban a döntő bíró szerepét vállalják. Nem tartom összeegyeztethetőnek az Önök polgári elveivel, hogy itt pertraktáljam, hogy a diktatura előtt, alatt s utána milyen szerepet játszottam s miként igyekeztem kommunista elveimet környezetemre átvenni, csupán a rólam elterjedt vádak rövid megcáfolására szoritkozom, amikor kijelentem,

1. Feketicen soha nem laktam, legfeljebb néhányszor keresztül utaztam az állomáson, de ott semmiféle összeesküvést nem szerveztem. Hogy ott néhány szerencsétlen földmunkást letartóztattak, ebben nekem semmi részem sincs.

2. Nem igaz, hogy felajánlottam szolgálataimat a bécsi magyar követségnek, hogy a bécsi magyar kommunisták kegyeibe beférkőztem s hogy én közöltem a budapesti rendőrséggel, hogy Rákosi Mátyás elhagyta Ausztria területét.

Hogy mindez nem igaz, azt jól tudják azok is, akik ellenem ilyen módon támadást intéztek, de ismert és ismeretlen ellenségeimet az az elv vezette, hogy ha elszántan rágalmaznak, valami mindig ragad...

Minthogy mi igazán nem lehetünk bírák a kommunisták házi ügyében, közöljük Hódy Géza cáfolatát, amelyik után a kommunistáknak úgy látszik másfelé kell nyomozniok, hogy ki árulta el Rákosi Mátyást.

Perényi Károly

győri lakos lemond a lengyel trónról

Szobieszky János utóda nem akar király lenni

A *Corriere della Sera* nyomán az egész világsajtót bejárta az a hír, hogy III. Jan lengyel királynak — a híres Szobieszky Jánosnak — egyenes leszármazottja él Magyarországon és igényt tart a lengyel trónra. A milánói lap szerint a lengyel trónkövetelőt Poder Károly János grófnak hívják. A *Bács-megyei Napló* budapesti munkatársa érdeklődött Győrben Poder gróf után és megállapította, hogy csakugyan él Győrben egy Szobieszky-ivadék, akit azonban nem Podernek, hanem Perényi Károly mórónak hívnak.

Perényi mórónk, amikor felkerestük, megerősítette, hogy a lengyel uralkodócsaládból származik, azonban rögtön kijelentette, hogy nem reflektál a lengyel trónra.

— Nincsenek ilyen aspirációim és különben is köztársasági meggyőződésű vagyok. Az egész hír trónpretendensségeről onnan ered, hogy néhány varsói barátom államségélyt, illetőleg nemzeti ajándékot akart szerezni számomra Lengyelországban tudományos kísérletem folytatására.

Ezután különböző okmányokkal és feljegyzésekkel igazolta, hogy tényleg az egyetlen leszármazottja Szobieszky Jánosnak.

— Magyarországon, Győrben születtem 1876-ban — folytatta Perényi — és Budapesten jártam iskolába, majd Németországba mentem és Bécsben tanultam. Három doktorátusom is van. Első találmányomat Bécsben szabadalmaztattam 1906-ban. Ez a találmány egy fa-impregnáló szer, amely lehetővé

teszi, hogy fából készült hordók 1000 fok Reamurt is kibírjanak.

A háború alatt egy lovasezrednél teljesítettem szolgálatot, mint tiszt és ennek során referense voltam a lublini katonai kormányzóságnak. Akkor láttam először lengyel hazámat, addig Magyarországot tekintettem egyedüli hazámnak.

Befejezésül a nagy lengyel király leszármazottja munkásságáról mesélt. Bűsz-

kén mutatta óraláncát, amely megtévesztésig hasonlít az aranyhoz, azonban nem arany, hanem az ő találmánya alapján készült és más arany imitációkkal szemben az az előnye, hogy nem oxidálódik és nem rozsdásodik. Lelkesen beszélte a vegyészeti kísérleteiről, irodalmi munkásságáról és bucsuzásakor ismételtén igen erélyesen megcáfolta azokat a híreket, mintha ő igényt tartana a lengyel trónra.

A külföldi munkások alkalmazásának új feltételei

Könnyítéseket tartalmaz a szociálpolitikai minisztérium új tervezete

A szociálpolitikai minisztériumban a múlt hónap 28-án — mint annak idején jelentettük — ankét volt a külföldi munkások alkalmazásának kérdésében és ezen az ankéton elhatározták, hogy a szociálpolitikai minisztérium új törvénytervezetet fog kidolgozni a külföldi munkások letelepedésének feltételeiről. A szociálpolitikai minisztérium most elkészítette ezt a tervezetet, amely nem mint külön rendelet, hanem mint a munkásvédelmi törvény külföldi munkásokról szóló rendelkezéseinek végrehajtási utasítása fog megjelenni. A tervezetet a szociálpolitikai minisztérium megküldte valamennyi gazdasági testületnek véleményezés végett.

A tervezet huszonöt paragrafusból áll és bevezetésében megállapítja, hogy az eddiginél sokkal humánusabb módon fogja kezelni a külföldi munkások letelepedésének kérdését. A tervezetben a fontosabb könnyítéseket a következők:

Munkaengedélyt csak azoknak a külföldi munkásoknak kell kérni akik a munkásvédelmi törvény életbelépése vagyis 1922 június hó 14 után jöttek Jugoszláviába, míg azoknak, akik már korábban itt voltak, egyszerűen csak be kell jelenteniök magukat.

A tervezet az eddiginél nagyobb hatáskört biztosít az *Inspekcia Rada* részére, amely ezentul egy évig terjedő időre saját hatáskörében adhat enge-

délyt a külföldi szakmunkásoknak, míg egy éven túl terjedő időre az engedélyezés jogát a szociálpolitikai minisztérium a maga számára tartja fenn.

Míg ezelőtt az ilyen engedélyek ügyében csak a munkások szervezeteinek véleményét hallgatták meg, addig ezentul kikérik a munkaadók testületeinek véleményét is. A kérvényező maga tartozik e véleményvel egy a munkáskamarához, mint a munkaadók kamarájához fordulni és e kamarák az napon belül kötelesek a vélemény kiadni, amelyet csatolni kell azután az *Inspekcia Rada*-hoz intézett kérvényhez.

A tervezet szigorúan előírja, hogy a külföldi szakmunkás csak arra a munkára alkalmazható, amelyre engedélyt kapott. Haugulyozza továbbá a tervezet, hogy ha a kormány valamely külföldi állammal nemzetközi szerződést köt és annak valamely pontja ellentétben áll a végrehajtási utasítással, akkor a nemzetközi szerződés intézkedései irányadók.

A gyakorlatban nagyon fontos a tervezetnek az a rendelkezése, amely szerint a vállalatok ezentul nem névre, hanem bizonyos számú külföldi munkás alkalmazására is kérhetnek engedélyt.

A szociálpolitikai minisztérium tíz napon belül kéri a végrehajtási utasítás tervezetere vonatkozó véleményeket a közigazgatási testületektől.

Radics sikraszáll a merényletpolitika ellen

Radics István önéletrajzának folytatása — Politikai vitája Skerlecz bán merénylőjével — Rőpiratot adott ki az amerikai horvát forradalmárok leszerelésére — Pribicsevics nem helyeselte a merénylők elleni akciót

Csuvaj bánsága idején meglátogatott egy fiatalember Amerikából. Bemutakozott. Azt mondta, hogy Dojcics Istvánnak hívják s egy 50 horvátból álló amerikai titkos társaság küldte, hogy ölje meg Csuvajt. Figyelmesen meghallgattam ezt a fiatalembert s amikor befejezte mondokáját, én ezt válaszoltam neki: »Vagy számár ön és provokátor és ekkor természetesen nem fog elkövetni semmiféle merényletet, vagy pedig tisztességes fiu ön, s fényleg azt hiszi, hogy merényletével felszabadítja Horvátországot. Az utóbbi esetben azonban téves uton jár, mert Csuvaj nem oka Magyarország és Ausztriához való viszonyunk átrendeltségének, hanem következménye. Oka a horvát parasztság óriási politikai tudatlansága és az a szerencsétlenség, hogy immár husz éve minden évben a horvát vidékekről husz-harmincezer ember megy Amerikába és pedig a legtehetségesebb és legvállalkozóbb emberek. Most félmillió horvát van Amerikában és ön jelenti, hogy akadt hetven horvát, aki mind merénylő lesz és sorba agyon fogja tűni mindazokat a zarnokokat, akiket Pest vagy Bécs küld Horvátország nyakára. Ez első sorban nem lesz és nem lehet, másod sorban pedig, ha önök ezt tényleg megtehették. Ausztria minket horvátokat irtalmatlanul leverne. Hallott-e már *Kuropatkin hercegről*? Hallott már egész csomó orosz, lengyel és magyar hercegről és grófról, akit forradalmat szítottak? Merényleteket és for-

radalmakat annyira-amennyire sikerrel csak főnemeseink csinálhatnak nagy nemzetekben vagy pedig nemzetekben, melyek számos arisztokráciával rendelkeznek. Egy parasztságnak, mint mi horvátok vagyunk, csak egy utunk van, ez pedig a kultúra és a szervezés s aztán a lélelmetlen és kitartó küzdelem a nyugati demokrácia összes teyvereivel.

— Megértettem és köszönöm a jó tanácsot, — felelte Dojcics.

A végén így szóltam Dojcicshez:

— Ha ön tényleg becsületes fiu, akkor kár volna magát odaadni egy ilyen áruló Csuvajért. Csuvaj van a magyar-szab szolgaseregben tucatszámra, Dojcics csak egy.

Természetesen azt is tanácsoltam Dojcicsnak, hogy sehol és senkinek ne mondja, hogy Amerikából küldte valaki.

Közben Skerlecz lett a bán és Dojcics tényleg merényletet kísérelt meg ellene. Most hittem neki, hogy van Amerikában egy titkos társaság, amely anyai merénylőt küld hazájába, ahány biztost küld Pest és Bécs Horvátországba. Gondoltam egyet és elhatároztam, hogy átdolgozom tanulmányomat a zarnokságról és forradalomról, melyet még 1904-ben megjelentettem a *»Hrvatska Misao«*-ban. A cíkkből kis könyvecskét csináltam: »Üzenet amerikai testvéreinkhez« címen s mottónak Krisztus szavait: »Aki feyvert fog, feyvertől hal meg« és egy közmondást: »A saraj nem

moszák sárral« választottam. A brosurát egy ültőmben irtam meg s beleleheltem egész lelkemet.

25.000 példányban nyomattam a könyvecskét s szorgalmasan küldözgettem ezre meg ezer amerikai címre. Egyszerre csak végzést kaptam az ügyészségtől, hogy a brosurát elejétől végig elkobozták. Egyenesen a Márk-térre siettem, hogy megkérdézzem Skerlecz bán, hogy ez mit jelent. Ő azonban »k« kor Pesten volt. Elmentem tehát *Fodroczy Albánhoz* s így kezdtem beszélgetésemet: *»Dem Dummer kann auch Gott nicht helfen!«* (Isten se segíthet a buta emberen).

— Mit jelent ez? — kérdezte Fodroczy.

Én közöltem vele, hogy félek, hogy a merénylő Dojcics a félmillió amerikai horvát között utódot találhat s hogy én ezt igyekeztem megakadályozni nem felülől jövő rendőrintézkedéssel, mert ez nem lehet, hanem az okosságra, becsületre, emberiségre, valamint ottani embereink kulturájára és politikai érettségére való hivatkozással. Ezt persze csak a horvát parasztpolitika alapján tudom megcsinálni, mely közjogi, szláv és humanus alapon nyugszik. Rögtön fel is olvastam néhány markáns helyet a brosurából, amelyben bizonyítottam, hogy merényletek és forradalmak tönkretesznek egy kis nemzetet. Különösen most, amikor elértük a kibővített választójogot, mely leküzdhetlen feyvert ad kezünkbe. Fodroczy Albán rögtön magához kérette dr. *Bosnjak*, Tódort és dr. *Frank* Gusztávot és utasítást adott nekik, olvassák el néhány órán belül brosurámat és jelentsék, fentartandó-e az elkobzás. Négy óra múlva elmentem ismét Fodroczyhoz, aki közölte velem, hogy telefonon beszélgetett Skerlecz bánal, s hogy a két új véleménye alapján hatálytalanítja az elkobzást.

Egész boldogan fogtam tíz példányt a brosurából s ellátogattam sorba a zagrebi napilatok szerkesztőségeibe, hogy megkérdjem őket, hirdessék és ajánlják a könyvet és kériék kedvező kommentárral. Először a *»Srbobran«*-hoz mentem. *Pribicsevics* Szvetozár fogadott szárazon s barátságatlanul, azt mondván, hogy egy ilyen könyvet sem ajánlani, de még hirdetni sem fog, mert nekünk mind több Dojcicsra van szükségünk. En erre ezzel zártam be beszélgetésünket: *»Ha tényleg ez a meggyőződésed, és nem vagy gyáva ember, akkor Neked is már rég Dojcicsnak kellett volna lenned.«*

Szinésznő és betörő

Közismert művésznő társaságában elfogtak Budapesten egy nemzetközi szállodatolvajt

Budapestről jelentik: A báró Podmaniczky Endrének kárára elkövetett milliárdos ékszerlopás óta a rendőrség állandóan razziákat tart azokon a helyeken, ahol gyanus alakok szoktak megfordulni. Az utóbbi napokban a detektíveknek feltűnt egy züllött külsejű ember, aki a Munkás-uca egyik házában lakott. A detektívek megfigyelték, hogy a ház előtt mindennap megáll egy autó és abból egy előkelően öltözött hölgy száll ki. Megállapították, hogy az előkelő hölgy a züllött külsejű embert látogatja.

Csütörtökön a detektívek behatoltak a megfigyelt lakásba és a gyanus embert a hölgyvel együtt előállították a rendőrségre. A férfiról kiderült, hogy Paris Ottó hírhedt nemzetközi betörő, aki két évvel ezelőtt a berlini szállókat fosztogatta és a zsákmányból fényvüző életet élt. Amikor forró lett a talaj a lába alatt, Magyarországra szökött és a Balaton vidékén élt, ahol a villákba tört be.

Az előkelő hölgyről, aki a nemzetközi betörő mindennapos vendége volt a Munkás-ucai lakásban, megállapítást nyert, hogy P. E. közismert budapesti színésznő. Paris Ottót őrizetbe vették, P. E.-t pedig, minthogy nem tudott a nemzetközi betörő viselt dolgairól, szabadon bocsátották.

A topolai**pünkösdi királyság**

Visszavették a szegények közt szétosztott földet

Topoláról jelentik: Topola község képviselőtestülete nemrég határozatot hozott, hogy a községi földek egy részét felosztja a szegénysorsu fődmiveők között. Minden igényjogosult hatvan dinár felmérési díj befizetése után kétszáz négyszögölös földparcellát kapott, hogy megélhetését ezáltal biztosítsa. A képviselőtestület azonban annak idején nem döntött arról, hogy a földparcellákat végkép a nincsteleneknek adja-e, vagy csak néhány évre. Ebben a kérdésben a napokban történt döntés, még pedig olyan, amelyre a falu szegényei a legkevésbé sem számítottak.

A képviselőtestület legutóbbi ülésén, a gazdapárt tagjainak indítványára úgy határozott, hogy a szegények között szétosztott földet nyomban visszaveszi és egy tagban használtatja. A képviselőtestület határozata nagy elkeseredést keltett a megélhetésüktől megfosztott szegények között, akik állg néhány hélig évezhettek csak földparcelláikat.

A képviselőtestület foglalkozott a hadirokkantak és hadiözvegyek háhelyügyével is. Még régebben felmerült ugyanis az a terv, hogy a rokkantak és hadiözvegyek között ingyen háztelkeket osztanak szét és a képviselőtestület most elhatározta, hogy ezt a tervet megvalósítja. A jelentkezők között száz négyszögölös parcellákat fognak szétosztani.

Linder Béla

cafo'ja a baranyai köztársaság tervéről szóló híreket

A volt magyar hadügyminiszter koholmányának minősíti a budapesti rendőrség vádjait

A magyarországi lapok szerdán hírt adtak arról, hogy a budapesti rendőrség detektívjei Pécsen nyomozást folytattak egy állítólagos összeesküvés ügyében, amelyet Linder Béla volt magyar hadügyminiszter szit a pécsvidéki bányamunkásság között. Ebben az ügyben szerdán házkutatást is tartottak Linder Béla volt budapesti lakásán, azonban ez a házkutatás semmiféle eredményre nem vezetett.

A *Bácsmegyei Napló* beogradi munkatársa csütörtökön kérdést intézett az állandóan Beogradban tartózkodó Linder Bélához, aki e vádakra a következőképpen nyilatkozott:

— A magyarországi sajtó ismétlenül különböző vad politikai tervek szövését és forradalmi mozgalmak vezetését imputálja nekem. A cseh protektorátus alatt álló csalóközi köztársaság fantómja után legujabban egy »baranyai köztársaság« alakításáról irnak személyemmel kapcsolatban és ezt az állítólagos törekvést összefüggésbe akarják hozni az utóbbi napokban Budapesten felfedezett állítólagos kommunista szervezkedéssel. Személyemmel kapcsolatban minden inszináció és különösen az a perfid hiresztelés, mintha én kommunista csoportokkal működnék együtt, a magyar kormány részéről már megszokott koholmány. Csak annak örülök, hogy a demokratikus törekvésekkel szemben már ilyen eszközökkel kénytelenek rendszerük igazolását megkísérelni.

A Linder Béla budapesti lakásán talált két ládára vonatkozólag — mint Budapestről jelentik — megállapították, hogy a két ládát Linder Ernő, a pécsi *Dunántul* című lap szerkesztője, Linder Béla testvére-cccse 1920-ban raktározta el az Ek-

lézsiánál. A részvénytársaság a leolmozott és leszegezett ládákat először a raktárában, majd a pincében, végül pedig a padlásra helyezték el. Kedden, amikor a rendőrség politikai osztályának főnöke felment a padlásra, nyomban megállapította, hogy a padlás fel van törve, a ládák ólomzdrá lépve és a ládák fel vannak feszítve. A ládákban már csak

néhány régi ügyre vonatkozó okiratot és kettészakított iratokat találtak. A ládákat ezután újból lepecsételve elszállították a rendőrségre, az Eklézsia pedig feljelentést adott be a ládák megdézsmálása miatt. A nyomozás megindult, hogy megállapítsák, kinek volt szüksége arra, hogy Linder okiratait ellopja, vagy megsemmisítse.

Budapesten letartóztattak egy volt suboticei újságíró

Sikkasztással és a forradalom alatti bűncselekményekkel vádolják Páll Tamást

Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség csütörtökön letartóztatta Páll Tamás újságíró, a budapesti *Új Nemzedék* bécsi munkatársát, aki ellen lázadás és hűtlenség büntette miatt az ügyészség már évekkal eze-ött körözőlevelet adott ki.

Páll Tamás testvére ccse dr. Páll Györgynek, aki az októberi forradalom idején Budapesten rendőrfőkapitány-helyettes volt. Az újságíró Budapest román megszállása alatt mint *Roboz Imre Pesti Elet* című lapjának munkatársa a lapban olyan cikkeket írt, amelyek miatt az ügyészség lázadás és hűtlenség címén vádat emelt ellene, úgyhogy, amikor a román megszállás megszűnt, el kellett távoznia Magyarországról. Páll Tamás ezután Ju-

goszláviában működött mint újságíró és a suboticei *Hirlapnak* volt munkatársa. Közben néhány hónapra Erdélybe ment majd ismét a *Hirlap* kötelékébe lépett Szuboticáról Páll ez év elején visszatért Magyarországra és Szegeden a Magyar Távirati Iroda kirendeltségénél helyezkedett el. A szegedi M. T. I. kirendeltség később sikkasztásért feljelentette azon a címen, hogy egyhavi fizetését felvette és anélkül, hogy a vállalt munkát teljesítette volna, elutazott Szegedről. Budapesten az *Új Nemzedék* szerkesztőségébe lépett be, ahol néhány nap óta a rendőrségi rovat vezetőjét helyettesítette. Mint ilyen, csütörtökön felment a rendőrségre, ahol felismerték és letartóztatták.

Ki informálta az Abend-et?

A külföldi sajtónak a letartóztatott kommunisták megkínzásáról szóló tudósításai miatt a budapesti rendőrség őrizetbe vett egy fiatalembert

Budapestről jelentik: A rendőrség néhány nap óta megfeszített erővel igyekezett kinyomozni azt, hogy a letartóztatott kommunisták foglyok megveréséről szóló híreket ki juttatta el a bécsi *Abendnek*? A rendőrségi hivatalos kommunikék ugyan rendületlenül hangsúlyozzák, hogy a letartóztatottakhoz egy ujjal sem nyultak hozzá és hogy a verésekről szóló híreket a bécsi kommunisták találták ki, de ennek ellenére is, szorgalmasan kutatót a rendőrség a budapesti informátor után. Csütörtökön délelőtt le is tartóztattak egy fiatalembert, akit azzal gyanúsítanak, hogy érintkezésben volt a Rákosi-féle csoporttal és hogy ő értesítette az *Abend-et* a kommunisták foglyok megkínzásáról. A fiatalember nevét a rendőrség a nyomozás érdekében nem akarja nyilvánosságra hozni.

Ugyanígy mély titok fűdi azt, hogy a letartóztatottak közül tizenegyen miért

folytatják tovább az éhségstrájkot? A lapok közül egyik sem írja ezt meg, csupán célozgatnak arra, hogy a letartóztatottak addig akarnak sztrájkolni, amíg nem teljesítik egy bizonyos kívánságukat. Valószínű, hogy a letartóztatott foglyoknak nem engedik meg, hogy kívülről élelmezzék magukat — amihéz pedig, amíg nincsenek elítélve, joguk van — és ennek a tilalomnak megszüntetését akarják az éhségstrájkjal elérni.

Miskolczy Agoston ügyész egyébként csütörtök délelőtt megkezdte a kikallgatásokat Rákosi Mátyás és társai ügyében. Először Rákosit hallgatták ki, aki három óra hosszat tartó vallomást tett. Csütörtökön több kihallgatás nem történt, pénteken Weinbergert és Hámar Katót hallgatja ki az ügyész, míg a többiekre szombaton kerül sor. A kihallgatások előreláthatólag tíz-tizenkét napig fognak tartani.

Moszkva támogatja a törököket Anglia ellen

Az angorai kormány nem mond le Mosszulról

Konstantinápolyból jelentik: A moszszuli kérdés fejlődését nagy izgalommal várja a török közvélemény, de még élénkebb aggodalom észlelhető az itt élő külföldiek körében. Ez utóbbiak attól tartanak, hogy háboru támad Anglia és Törökország között, a tengerpartok blokád alá kerülnek és teljes pangás fog beállani a kiviteli és behozatali kereskedelemben.

A Genfből Angorába hazautazó *Teufik Rusdi* bej külügyminiszter Konstantinápolyban egy napot töltött és a sajtó képviselőinek kijelentette, hogy a török kormány soha nem fog lemondani Mosszulról. Ez a kategorikus nyilatkozat különösen az itteni angol kolóniára tett mély benyomást. Mindenki tudja, hogy *Musztafa Kemal* basa és a jelenlegi kormány, amelynek élén az erősebb Izzet basa tábornok áll, semmi körülmények között meg nem változtatják álláspontjukat, amellyel az angorai nemzetgyűlés is tökéletesen egyetért.

A *Chicago Tribune* jelentése szerint Törökország azzal a javaslattal fordult Sir Ronald Lindsay angorai brit nagykövethoz, hogy Törökország és Nagybritannia barátságos megegyezés útján osszák fel a moszszuli vilajetet. Nagybritannia azt válaszolta, hogy amíg a kérdés a Népszövetség kezébe van leftve, addig minden erre vonatkozó közlést Genfben kell intézni.

A *Chicago Tribune* tudósítójának az egész európai sajtóban riadalmat keltett távirati jelentése, amely török mozgósításról adott hírt, nem felel meg a valóságnak. Mindössze annyi történt, hogy egy korosztályt behívtak és néhány ezredet a moszszuli vilajethez közelebb helyeztek el. Ez azonban csak elővigyázati rendszabály és nem háborus fenyegetés. Azzal tisztában vannak Londonban, hogy ha most háboru támad Törökországgal, az angorai kormány a legmesszebbmenő támogatásban fog részesülni — Szovjet-Oroszország részéről.

KÖZBESZÓLÁS

A meggyilkolt író utolsó regénye

Bettauer Hugót egy félőrült osztrák horogkeresztes meggyilkolta és a napokban megtartott tárgyaláson ez a félőrült gyilkos demagóg népszónokoktól ellesett frázisokat püfögtetett a vádlottak padjáról. Az osztrák ifjuság megméltelyező-jének bélyegezte meg a meggyilkolt író, az erotika apostolának, a szabadszerelem prédikátorának. Egész értelmesen és összefüggően hazudott a faivédő jelszavaktól megzavarodott gyilkos, de azért mégis mindenáron el akarta hitetni, hogy ő nem beszámítható, hanem egy egész közönséges örült. Ugyanezt bizonyította a védő, a fajvédők egyik exponált embere és a bíróság ezen az alapon el is ítélte a gyilkost, de — felmentette az örületet.

Magyar nyelvűen még kevés könyve jelent meg Bettauernek és most, hogy lezajlott az esküdszéki tárgyalás, szinte elképzelhetetlen jobb reklám a most megjelent új könyvének, mint a gyilkossági pör főtárgyalása. A »Nagyváros zsidók nélkül« című könyv talán a legnagyobb port verte fel Bettauer minden írása közül. Kíváncsian, furcsa elfogódottsággal vettem a kezembe a meggyilkolt bécsi író regényét és sokat vártam. Legalább is sok erotikát, erkölcstelenséget és a szabadszerelem melletti harcos lándzsa-törést. Csalódtam, aminthogy mindenki csalódni fog, aki a meggyilkolt író ebből a regényéből ismeri meg. A »Nagyváros zsidók nélkül« egy lendületes vezércikk, vagy egy kitünő riport, de semmiesetre sem erotikus regény.

Bécset írja meg Bettauer a kitünő újságíró élelítésével, a szép Wient, ahonnan kiltitják a zsidókat és amely egy év alatt faluvá züllik, tönkre megy a zsidó élelmesség, okosság és ötletek nélkül. És egy év elmúltával maguk a zsidóellenes törvény megalkotói üdvözlik a leglelkesebben az első visszatérő zsidót. Ezt írja meg Bettauer olyan meggyőző erővel, hogy még a fanatikus antiszemita is kénytelen elhinni neki, hogy »a zsidóság az a kovász, amelynek önmagában meglehetősen gyalázatos ize van és mégse csinálhatunk nélküle kenyeret«. Az egész regény ezt a tételt akarja igazolni és annyira csak ezt akarja, hogy már inkább vezércikk, mint regény. Vezércikknek jó, de regénynek rossz. Széttagolt riportokból áll a könyv, amit csak ez a tétel köt össze.

Ami azonban Bettauer antiszovizor emlegetett erotikáját illeti, ennek nyoma sincs a meggyilkolt író utolsó regényében. Akik erotikára, érzékeket izgató mámoros fejezetekre, a szabadszerelem glorifikálására vágnak, azok jobban teszik, ha a kezükbe se veszik ezt a regényt. Egyetlen szerelemről van szó a könyvben, egy zsidó művész és egy keresztény lány szerelméről, de ez olyan szűzi, annyira ártatlan, olyan ideális és olyan szabályszerűen végződik az anyakönyvvezető előtt, hogy Beniczkyne Bajza Lenke is gyakran irt ennél arcpirítóbb és érzékibb szerelemről. Egészen naiv dolog ez a szerelmi história, amit ebben a regényben megír, nincs az a vidéki gimnazista, aki olyan illedelmesen viselkedne mindennapos találkozásain négyszemközt szerelmével, mint Strakosch festőművész, a regény főhőse.

Bettauernek mégis meg kellett halni. A harcos újságíró halálra ítélte a horogkeresztesek gyűlölete, amely súlyos és nem egészen megalapozott vádakot koholt Bettauer ellen. A gyilkost felmentették és — most a steinhofi elnéggyintézetben talán már a következő spontikái gyilkosság terveit szövi. De Bettauerből, az egészen közepes regényíróból divatos író csináltak ellenségei és ma nincsenek olvasottabb könyvek Ausztriában, mint a meggyilkolt író regényei. Ha reklámot akartak volna csinálni Bettauer ellenségei ezeknek a közepes, gyenge regényeknek, akkor elérték volna a céljukat. De így aligha.

Hitler házassága

A német antiszemita-vezér zsidó lányt vesz feleségül

Münchenből jelentik: **Hitler** Adolf, a német antiszemita-vezér, aki nemrég tölthette ki a müncheni puccs-ügyből kifolyólag ráért börtönbüntetését, eljegyezte magát **Weiss** Reginával, Weiss Salamon halsfeldi bankigazgató egyetemes leányával. Az eljegyzés híre nagy fel-tűnést keltett fajvédőkörökben, mert Weiss Salamon és leánya, Regina — mint nevük is sejteti engedő — nem tartoznak az egyedül üdvözítő anya-szentegyház kebelébe. Adolf azonban ennek ellenére is nagyban készülődik a *haszene*-re és nem hagyja magát lebe-szélni, mert a *sadchen*, aki a partit ösz-szehozta, nagy *nedan*-t helyezett neki kilátásba. *Mazeltov!* Menyasszonya, a kis halsfeldi *mád* egyébként huszoneköt éves; nagyon büszke arra, hogy Adolf híres ember és hogy a *goj*-ok között nagy *choved*-nek örvend.

Weiss Salamon úgy állapodott meg *Dolft*-ben-nel, hogy az eljegyzés után nem halasztják soká a dolgot, hanem hamarosan, október végén, vagy no-venber elején *chüpe* alá vezeti Hitler a szép *Rezsát* és ugyanakkor betársul a *tate* vállalatába, vagyis *haver*-je lesz a keresztnyelveket kiszpolyozó zsidó uszorásnak. Ettől függetlenül tovább folytathatja Hitler Adolf az antiszemita agitációt a kampóskeresztesek között, elvégre az se a legutolsó *gseft*. Azon-kívül precedens is van már rá, hogy német fajvédők-vezérnek zsidó a fele-sége: *Ludendorff* tábornok is *köztudo-másulag* mózesvallású családból nőtt *annakidején*. Tehát: — Feste druff!

Reinhardt

nyilvánosságra hozta válóperét

Válasz Heims Elza nyilatkozatára

Bécsből jelentik: **Reinhardt** Miksa is megszólalt a válópörében, miután *felesé-gének ügyvédje a nyilvánosság elé lé-pett botrányos nyilatkozatával*. Időköz-ben a pereskedő házaspár jogi képviselőik útján *ideiglenes megegyezést kö-tötték* s megállapodtak abban, hogy **Reinhardt visszavonja a válókeresetet** a pozsonyi törvényszéken s aztán fogják tárgyalni a békés kibontakozásról.

Válaszképpen felesége ügyvédjének kiméltetlen nyilatkozatára most **Reinhardt Miksa nyilvánosságra hozta azt a beadványt, amellyel a pozsonyi törvény-székhöz fordult**. A beadvány így szól:

»A perbeli iratokból kiderül, hogy ház-aséletünk, amely *mindkét fél számára szerencsétlen volt*, 1919-ben megszűnt és hogy 1921 óta különváltan élünk. *Ki-egyenlíthetetlen ellentétek* bontották meg házasságunkat s az erkölcsi törvé-nyek kívánták, hogy a törvényszék előtt is fölbontsuk a házasságot. Ebből a cél-ból több ízben igyekeztem feleségemmel a válásban megegyezni, *sem személyes, sem társadalmi, sem pénzáldozatoktól nem riadtam vissza*.

Igy átengedtem feleségemnek a berlini Kupfertanben lévő pompás lakást, mindkét fiam továbbra is az ő gondoskodása alatt maradt és én *rendesen megfizettem neki azt a tartásdíjat, amely-t a berlini bíróságon megszabtak* s amelyet én minden alkudozás nélkül el-fogadtam. Később is meg is fizetem a törvényszék által meghatározott össze-get. Végül azt ajánlottam neki, hogy *járandóságát 50 százalékkal felelelem* s azonkivül *tekintélyes tőkét, 50.000 már-kát helyezek számára letétbe* és az egyéb kiadásokat is fedezem. Ha bele-egyezik a válásba. Bizton remélhetem, hogy ily módon ezt a mindkét félre néz-ve kínos ügyet békésen elintézzük. Ma-gától értetődően meg *akarom kimélni gyermekeimet és feleségemet a pörös-ködés kellemetlenségétől*. Heims Elza asszony nem mondhatja, hogy bármiképpen is támogatott ebben a törekvé-semben. *Nem maradt egyéb hátra, mint a válópör és így került ügyünk 1925 szeptember 23-án a pozsonyi törvény-*

szék elé. A tárgyaláson feleségem, Reinhardt-Heims Elza asszony jogi képviselője bejelentette, hogy hajlandó *kölcsönös megegyezés* alapján történő válásról tárgyalni, ha válókeresetemet a bíróság elutasítja, vagy én visszavonom. Az áldozat, amelyet tőlem ezzel feleségem, Reinhardt-Heims Elza követel, annál nagyobb, mert a *perben felhozott vá-dakat bizonyítottam és ő maga nem vonta tagadásba*. Ennek ellenére is *még-egyszer meg akarom kísérelni, hogy az*

ügyet békésen oldjuk meg és kijelentem, hogy eldőlök válókeresetemről. Kérem a törvényszéket, hogy szüntesse be az el-járást és egyidejűleg felhívom felesége-met, Reinhardt-Heims Elza asszonyt, hogy kezdje meg a tárgyalásokat, ma-gammal pedig fentartom azt a jogot, hogy ha az egyezkedések nem vezetné-nek sikerre, *ismét megtehessem a kellő lépéseket*, hogy a mindkét félre nézve lehetetlenné vált házasságot felbont-sam».

Százmillió dinár kölcsönt akar felvenni Szubotica város

Október 12-én fog tárgyalni a város megbizottja Beogradban egy amerikai cég kiküldöttjével — A kölcsönösszeget a városfejlesztési tervek megvalósítására fogják fordítani

A vajdasági városok szövetségét október 12-ére ülésre hívták össze Beogradba, hogy az amerikai kölcsönügyben, a szövetség képviselői személyesen is tárgyaljanak a *C. T. Richard et Comp* newyorki cég megbizottjával. A beogradi értekez-letre ugyan még nem küldték szét a hivatalos meghívókat, azonban mint értesülünk, azon valamennyi vajdasági város képviselőit fogja magát. A tervezett kölcsön tíz mil-lió dollár volna, amit a szükséghez mérten osztanak fel azok között a városok között, amelyek kellő fe-dezetet tudnak nyújtani az igénybe-vett kölcsönösszege.

Szubotica várost szintén köze-lebről érdekli a kölcsönakció. A város már évek óta nagyobb beru-házásokat tervez, azonban a pénzhiány miatt egyik évről a másikra maradt a tervek megvalósítása. Két évvel ezelőtt a város vezetősége már tárgyalásokba bocsátkozott egy amerikai pénzesoporttal, amelytől hatszáz millió dinárt akart felvenni, de a tárgyalások eredménytelenül végződtek. Emiatt kellett elhalasz-tani a város csatornázását, a vízvezeték és utak építését és az export-vágóhid felállítását. Azok az újabb tárgyalások, amelyeket a városok szövetsége nevében dr. *Margan*

Vladimir pancsevói polgármester folytat az amerikai céggel, sikerrel kecsegtetnek. A legnagyobb aka-dály az, hogy a *C. T. Richard et Comp* a kölcsönösszeg fedezetére jól jövedelmező iparvállalatokat kér, amelyek jövedelme biztosítja a kölcsön törlesztését. Szubotica városnak ilyen vállalatai nincsenek és ép emiatt még kérdés, hogy részesül-het-e a kölcsönből. A beogradi ér-tekezleten Szubotica város képviselője tájékoztatni fogja a város anyagi helyzetéről a newyorki cég megbizottait és az esetben, ha a tárgyalások eredményesen fejeződ-nek be, garanciaképpen olyan vállalatot fog felajánlani, amelyet már a kölcsönösszegeből teremtené a város. Vagy a vízvezeték, vagy az ex-port-vágóhid jövedelmét kötné le a város a kölcsöntörlesztés biztosítá-sára.

A város reméli, hogy az amerikai pénzesoport részéről nem merül fel akadály és hozzájuthat *száz mil-lió dinár kölcsönhöz*, amelyből meg-valósítaná a városfejlesztési terveket. A beogradi értekezleten az esetben, ha *Malagurszki* Albe pol-gármester betegsége miatt nem utazhatna el, *Rajcsics* Sándor helyettes-polgármester fogja képviselni a várost.

Az állami hajózási vállalat harca a kormánnyal

A minisztérium súlyos visszaélésekkel vádolja a hajózási szindikátust

Megemlékeztünk arról, hogy az állam, amely eddig a dunai hajózási kihasználá-sára monopoliumos kedvezményt bizto-sított az ugynevezett hajózási szindiká-tusnak, a hajózást saját kezelésébe akarja venni. Kifejtettük ezzel szemben, hogy a mai rossz-nál az új helyzet talán jobb lesz, azonban ez sem lehet ideális megoldás.

Azóta, amióta az állam a hajózás ke-zelésének átvételére készül, valóságos harc dúl *Radojevic* Ante közlekedési miniszter és a szindikátus vezetősége közt.

Nyilatkozat nyilatkozat után követke-zik a beogradi lapok hasábjain. A mi-niszter nálunk szinte szokatlan nyíltsá-gal tárja az ország nyilvánossága elé a hajózási szindikátusnak, az állammal szemben elkövetett nem jelentéktelen mulasztásait.

A múlt héten, amikor *Radojevic* köz-lekedési miniszter *Pasic*-tól vissza-érkezett, több nyilatkozatot tett a la-pokban, melyekben a szindikátus vezet-őségét megvádolja azzal, hogy az állam-mal szemben fennálló kötelezettségeinek nem tett eleget, azonkivül a miniszte-rium tudta nélkül kartellba lépett a kül-földi hajózási vállalatokkal és hogy helytelen tariffapolitikával kárára van a hazai kereskedelemnek.

E nyilatkozatokra a hajózási szindikátus igazgatósági elnöke, *Milosevic*

Rase a Politika október 6-iki számában egy terjedelmes nyilatkozatot tesz köz-zé, melyben kijelenti mindenekelőtt, hogy a szindikátus az állammal egy réz-garassal sem tartozik s a *miniszter ki-jelentései valótlanok*.

Erre ugyancsak a beogradi Politika október 7-iki számában *Radojevic* köz-lekedési miniszter közzététeti *Mil-vojevic* St. Sztanoje mérnök, a haj-ózási szindikátus állami ellenőrző bizto-sának részletes jelentését, melyben po-zitív vádakkal áll elő a vállalat s annak vezetősége ellen. Ez a jelentés, amely joggal vádirtnak nevezhető, először is rámutat, hogy a szindikátusba tartozó szerb hajózási társaság 1925 január 1-ig járó hajóhár fejében tartozik az állam-nak 11.341.576.13 dinárral.

Az államtól az átvett szénért és anya-gokért tartozik a szindikátus az állam-nak 6.500.000 dinárral, mely tétel a szin-dikátus könyveiben még 1925 január 1-én is szerepel, de csak 6.162.747.53 dinárral. Ebből semmit sem fizettek ed-dig meg.

Az állami amortizációs alap javára a szindikátus 1925 január elsejei saját mérlege szerint tartozik 19.600.771.78 di-nárral. Erre *Milosevic*, a vállalat elnöke azt állítja, hogy ezt teljesen felhasználták a hajók javítására, mire a szóban forgó hivatalos nyilatkozat közli, hogy az ál-

lammal kötött szerződés 8. pontjában világosan és határozottan kimondatott, hogy az amortizációs alap csakis későbbi új hajóépítésekre szolgálhat. A javi-tásokat a szindikátus tartozott volna sajátjából végezni.

Ugyanezen hivatalos nyilatkozat sze-rint a szindikátus az állammal fennálló összes tartozásaiból eddig mindössze 9.072.768.80 dinárt fizetett ki, azt is a mostani közlekedésiügyi miniszter több-szöri erélyes sürgetésére.

Vádolja az irat a szindikátus igazga-tóságát azzal is, hogy a minisztérium biztos tudomása szerint *jelentékeny tan-tlémeket fizetett ki az igazgatóság, a vezetőség és főbb tisztviselők részére* akkor, mikor az állammal szemben fenn-álló kötelezettségeinek sem tett eleget.

Ezen tényeken kívül még a leg-súlyosabb vádja a hivatalos nyilatkozat-nak, hogy *vállalat forgalmát káros-totta és az ország kereskedelmi érdekei-nek is kárára volt azzal, hogy kartellba lépett a külföldi vállalatokkal a miniszte-rium tudta és beleegyezése nélkül* s olyan díjtételekkel dolgozott, melyek hátrányosak voltak a hazai kereskede-lemre. Így pl. a díjtételük Beogradból Bratislavára 100 kg.-ként 20 dinár, míg ugyanakkor Brailáról Bratislavára a díjtétel csak 24.16 dinár.

A minisztérium hivatalos nyilatkoza-tára esetleg újabb nyilatkozatözön kö-vetkezik. A közlemény azonban méltán csodálkozhat, hogy amikor pár száz di-náros adótartozás miatt a szegény em-ber párnáját is elárvereztetik, a kor-mánynak nem áll más eszköz rendelkezésére a hatalmas hajózási vállalat el-len, csak a *hirlapi nyilatkozat*.

Sziven löttek

egy petrovaradini katonát

Két szőlőcsőzt letartóztattak a gyilkosság gyanúja miatt

Noviszadról jelentik: Rejtélyes gyil-kosság történt csütörtökön délután Petro-varasdinban. A gyilkosság áldozata *Kap-dulics* Mehmed banjalukai származású közkatoná, aki gyanútlanul ment a Ka-menica-uti sörgyár előtt, amikor a ha-lálos golyó érte.

Csütörtökön délután *Kapdulics* egyik társával katonalovakat vezetett a vár feé. Amikor a Kamenica-uton kedé-lyesen beszélgetve haladtak, az utmenti szőlők között *lövés dördült el és a kö-vetkező pillanatban Kapdulics sziven ta-lálva holtan rogyott le az ut porába*. Társa látva a történeteket, ijedtében fu-tásnak eredt és elmenekült a gyilkosság színhelyéről. A gyilkosságnak több szem-tanuja volt, akik az esetről nyomban értesítették a rendőrséget.

A rendőrség és a katonai hatóságok azonnal megindították a nyomozást a gyilkos kézrekerítésére. Kihallgatták a szemtanukat, akiknek a vallomása alap-ján még a délután folyamán letartóztat-ták a gyilkosság gyanúja miatt *Kovarek* Géza és *Szabados* Károly szőlőcsőzők-et. Mindkettőjüket beszállították a rendőrségre, ahol kihallgatásuk alkal-mával azonban tagadták, hogy ők kö-vették volna el a gyilkosságot. Ezzel szemben megállapították, hogy *Kovarek* vadászfegyvere löporfüstös, ami annak a jele, hogy nemrég lőtt vele.

A rendőrség a nyomozást tovább folytatja. A katona holttestét pénteken fogják felboncolni.

RUHASZÜK: ÉGLETÉ legelőbban a legelő-
sebben szerzheti be
NÁVAY ISTVÁN DIVATSZABÓNÁL
Subotica, Somborski put 2. Garantált angol
és csak szövetelekből dug választék!

Ne hitelezzen könnyelműen

Aki adósáról pontos és megbízható
in ormációt akar, forduljon

Radio Hiteltudósító Iroda
subotica-i bej. céghez

Harambašićeva ul. 29. Postafiók 48.
8550

HIREK

Rövid lélektani értekezés a koldusokról

Városunk világvárosi jellegét a kokotok és a koldusok adják meg. Nem lehet pontosan eldönteni, melyikből van több, talán ha népszámlálást rendelnének el köztük mindenestre a koldus nyújt kevésbé dekoratív látványosságot a főuccán.

A koldulás megalázó mesterség, az emberi méltóság keresztrefeszítése, a társadalom büne és szégyene. ezt mindenki jól tudja az elemi iskolai tankönyvekből. Örvedetes jelenség azonban, hogy a szubotici koldusok javarésze nem igazi nyomorult, hála isten, kutyabajuk sincsen, csak éppen, hogy derogál nekik a kenyérkereset mai kapitalista formája. Így okoskodnak: »Vanderbilt nem dolgozik és mégis eszik. Miért éppen én?« — és követik a nagy milliárdos nemes példáját. Már pedig azért csak igazán nem lehet megszólalni valakit, ha ilyen előkelő ur nyomdokaiban lépked.

Szubotica nem nagy forgalmu város. Épp ezért örökké hálás kell, hogy legyen a koldusok iránt, akik mégis némi életet varázsolnak a néptelen uccákra. Az idegen, aki végig megy a korzón, a legjobb szándékkal se mondhatja: »látam egy koldust«, vagy: »ma találkoztam két koldussal«, vagy: több koldus ácsorgott a sarkon«. Nem, itt csak angróban lehet beszélni a koldusokról és nem darabszám, minden sarkon őrt állanak, minden téren ott posztolnak különböző, akár a rendőr. Nyúzsognak városunkban a koldusok, akár a világgörüll utazók, de mi ez a sürgés-forgás a mi koldusaink szaporaságához képest? Ezzel korántsem azt akarom mondani, hogy ők egymásközt szaporodnak, családji ügyekbe nem avatkozom be, csupán hozzám való viszonyukat óhajtom tisztázni.

Ötpercenként masiroznak át az uccákon a koldusok, egész menetszázadok vonulnak fel, akár a háboru alatt. Vasárnap csupa szelűtöttek másznak el az ajtónk előtt, hétfőn a süketek, kedden a félkaruak és szerdán jön a trén, illetve a reszketősek, csütörtökön jön a vöröskendős bácsi, aki szégyenli az arcát, pénteken a szanitéc, akik egy gutaütés tett munkaképtelenné és szombatra maradnak, akik még hátra vannak. Ha még legalább ravaszabbak lennének és változatos skálájú betegségekkel indítanák könyörületre a vaj-szívemet. De ezek slendrián, kényelmes álkoldusok, akik még annyi fáradságot sem vesznek maguknak, hogy nagystílusú nyavalyákkal állítsák el a lélekzetemet, hogy ordítva kapjak a bugyellárisom után, sőt az ingemet is letépiem a testemről és nyomjam a markába, hogy vigye az istenért és legyen szerencsém máskor is. Nem, nekem még nem volt szerencsém egy igazán megható koldushoz. Többször jöttek már nagyszájú kéregetők, hogy elvezetnek majd egy igazi, valódi nyomortanyára, de csak mindig félrevezettek. Ez nem profán cinizmus, hisz én is csak egy ágruzsakadt szegény ember vagyok, de ezek a kéregetők mind egy kaptafára dolgoznak és már szégyellik felvenni a rongyos munkakabátjukat is, ha kolduló körutjukra indulnak. Mert a koldusok is körutaznak, akár a kereskedelmi utazók. Az egyik szelűtésben, a másik tudóvészben utazik.

Ismerek egy csinos, fiatal koldusaszonyt, aki mindig rettentő siránkozással fagyasztja meg a járókelők csontjában a velőt és szinte kiharapja az emberből a szánalmat. Régebben az ördögűzők dolgoztak ilyen trükkökkel. Aztán vasárnap délelőtt, ha a toronyóra elült a tizenkettőt, a jól végzett munka után ki megy a korzóra. De ekkor már nem fogad el a világért sem pénzt. Mert itt nem hivatalos minőségben járkal, az már passzió, magán-nyomorúság, amiért nem illik honoráriumot kérni. És ha

szembe jön vele egy kezdő koldus, aki még nem engedheti meg magának ezt a fényűzést, így utasítja el:
Ma munkaszünet van!

(t. l.)

— **Tanfelügyelői kinevezések.** Becskerekéről jelentik: A közoktatásügyi minisztérium Csiplics Zárkó nozbecsei tanító, a novibecsei járás tanfelügyelőjévé, Pinterszki Vukasin tanítót a kobasica járás tanfelügyelőjévé, Popovics Radivoj adai tanítót a sentai járás tanfelügyelőjévé nevezte ki.

— **Torontálmegye költségvetése.** Becskerekéről jelentik: Torontálmegye október 16 ikára kitűzött közgyűlésén a megye jövő évi költségvetését fogják tárgyalni. Ugyanekkor tárgyalják a vármegyei alalap költségvetését is.

— **Szerb irattári anyag érkezett Bécsből.** Beogradból jelentik: A beogradi kikötőbe szerdán egy uszályon ötszáz métermázsas iromány és könyv érkezett Bécsből, amelyeket a háboru alatt az egyes szerbiai hivatalokból Bécsbe szállítottak és amelyeket az osztrák kormány a békeszerződés értelmében most visszaszolgáltatót. Az iratokat vissza fogják adni az illetékes hivataloknak.

— **Az oroszok nem lehetnek véglegesített tisztviselők.** Szentáról jelentik: A napokban Szentára érkezett minisztertanácsi határozat szerint az oroszok nem lehetnek véglegesített tisztviselők és nyugdíjra sem tarthatnak igényt. Amelyik közhivatalt vállal annak sajátkezü aláírásával kell elismernie, hogy nyugdíjigényéről lemond és elfogadja a hathavi felmondási időt.

— **A bécsi rendőrség attackja kommunista ifjumunkások ellen.** Bécsből jelentik: Az osztrák kommunista ifjumunkások egyik csoportja tanulmányuton volt Szovjet-Oroszországban és szerdán délután érkezett vissza Bécsbe. A Ferenc József-pályaudvarra érkezésükkor már botrányt rögtönöztek. A kommunista egyik csoportja tüntető felvonulást akart tartani és a pályaudvar előtt gyülekezett. A rendőrség felhívására sem oszlottak szét, úgyhogy a rendőrök kénytelenek voltak kivont karddal szétkergetni a kommunistákat. Az összetűzésben hárman megsebesültek, köztük két rendőr. Öt kommunistát őrizetbe vettek.

— **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter Dimitrijevic Angelina novakanizsal lakost Szentára tanítónak kinevezte.

— **A sentai járásban hetvenmillió dinár adóhátralékot hajtanak be az év végéig.** Szentáról jelentik: Markovics Milán, a sentai járás pénzügyigazgatóság főnöke az adóellenőrzést az egész járásban elvégezte és megállapította, hogy körülből hetvenmillió dinár az adóhátralék. Ebből Szentára huszonötmillió, Szarakanizsára tizenötmillió, Adára tizenegymillió, Molra tizenkétmillió, Horgosra ötmillió, Martonosra kétmillió esik. Mindent elrendelte, hogy haladéktalanul hajtsák be az adóhátralékot.

— **Ujabb lázadás Szíriában.** Párisból jelentik: Szíriában Hama városában és környékén — mint Beirutból jelentik — súlyos zavargások törtek ki. A környékbeli beduinok a hamal lakosság egy részével szövetségbe léptek. Hama városában minden középületet felgyújtottak és a helybeli rendőrséget is megtámadták és rövid ellenállás után lefegyverezték. A szíriai francia főparancsnokság lovass csapatokat küldött Hamába, amelyek a lázadókat szétkergették. Az ütközetben harminc beduint megölték. Azóta a nyugalom már helyreállt Hamában.

— **Sustersics Iván dr. meghalt.** Ljubljánból jelentik: Szerdán este hatvankét éves korában meghalt dr. Sustersics Iván ljubljánai ügyvéd, a szlovén néppárt egykori vezetője. Sustersics Iván 1896-ban került mint képviselő az osztrák Reichsrathba és csakhamar a szlovén néppárt vezére lett. A háboru után pedig emigrált és csak 1922-ben jöhetett haza. 1923-ban a választásokon önálló listával fejtett fel, de megbukott. Sustersics temetése pénteken megy végbe.

— **Becskereken hetenként hat hetipiac lesz.** Becskerekéről jelentik: A városi tanács nemrég az iparosok kérésére kedd, péntek és vasárnap napokban állapította meg a hetipiac napját. A határozat ellen a kereskedelmi alkalmazottak erősen tiltakoztak és szerdán memorandumban kérték dr. Alekszics Bogoljub polgármestertől a határozat megváltoztatását. Hír szerint a tanács olyképp fogja teljesíteni a kereskedelmi alkalmazottak kívánását, hogy vasárnap kivételével, minden napra engedélyezi a hetipiacot.

— **Letartóztatott ügyvédi irnok.** A belackvai ügyészség megkeresésére a subotici rendőrség szerdán este letartóztatta Szrdanovics Szlavkó subotici ügyvédi irnokot, akit az államvédelmi törvénybe ütköző büncselekménnyel vádolnak. Szrdanovicsot csütörtökön a belackvai ügyészségre szállították.

— **A novisadi törvényszéki elnök hivatalvizsgálata a járásbírók előtt.** Novisadról jelentik: Dr. Belajdzsics Vadinir, novisadi törvényszéki elnök a zsabljai, titeli, palánkai és a staribecsei járásbírók előtt hivatalvizsgálatot tart. A törvényszéki elnök csütörtökön reggel Zsabljára utazott, ahol hivatalvizsgálati körutját megkezdi.

— **Végrehajtói vizsgák Somborban.** Somborból jelentik: A törvényszéken csütörtökön végrehajtói vizsgákat tartottak. A vizsgáztató bizottság elnöke Masirevics Brankó törvényszéki elnök volt. A vizsgát Szimics Milenko és Gyakovics Milán kulai, valamint Blagojevics Szlavkó apatini végrehajtók sikerrel tették le.

— **A lengyel minisztereinek Lengyelország határainak sértetlenségét követeli.** Varsóból jelentik: Az országgyűlés ülésén Grabski minisztereinek kijelentette, hogy az igazi békét nem lehet bárkinek rovására megvalósítani. Lengyelországnak teljes biztonságot kell élvezni abban a tekintetben, hogy határai sérthetetlenek. Lengyelországnak Franciaországgal kötött szövetsége adja meg az alapját a lengyel külügyi politikának. Az Oroszországhoz való viszony mind kielégítőbb jellegű. Csehszlovákia orosz külügyi népbiztos látogatása annak az előrehaladásnak bizomsága, amely Varsó és Moszkva közeledésében eddig történt. A Csehszlovákiához való viszony is kielégítő módon alakul.

— **A becskereki féltékenységi dráma hősnője Csehszlovákiába költözött.** Becskerekéről jelentik: Klotton Gizellát, a becskereki féltékenységi dráma hősnőjét — mint már megirta a Bácsmegyei Napló — megidézte a bíróság az október 15-re kitűzött főtárgyalásra. Az idézést azonban nem lehetett kikézesíteni, Klottonék még a múlt évben elköltöztek Csehszlovákiába. Az idézést valószínűleg diplomáciai uton fogják kikézesíteni Klotton Gizellának.

— **Merénylet a szófiai román követ ellen.** Bukarestből jelentik: Az Univerzál szófiai távirata szerint Bileurescu román követ ellen, aki feleségével, sógorjával és a követségi attaséval autókirándulást tett, merényletet követtek el. A követ autóbilijára egy másik, csukott autóbilijából több lövést adtak le, de senki sem sebesült meg. A követ kocsiján ülő bolgár rendőr pár lövést adott le a merénylőkre, ezek azonban elmenekültek.

— **Román »propaganda-film« antizemita tüntetéseiről.** Bukarestből jelentik: Zelea Codreanunak, a jassyi rendőrfőfektus gyilkosának, a nyáron tartott esküvőjéről Focsani városában, ahol az esküvő alkalmából antizemita tüntetések voltak, filmfelvételt készítettek Zelea Codreanu pártbívei és tisztelői. A filmet agitációs célokra akarták felhasználni, a belügyminisztérium azonban a filmet eldoboztatta. Zelea Codreanu pártbíveit per indítottak a belügyminiszter ellen a film kiadására. Az ilfovi törvényszék polgári tanácsa kimondotta, hogy a filmet nem adja ki, mert a belügyminiszter rendelkezése felett a bíróság nem ítélezhetik.

— **Franciaország a Morgan-kölcsönt használja fel a frank stabilizálására.** Párisból jelentik: A pénzügyminisztérium kommunikéje azokat a minapi párisi és külföldi tőzsdéi műveleteket, amelyek a devizáknak néhány ponttal való emelkedésére vezettek, tisztára spekulációs műveletnek minősíti. A kormány, miután a pénz stabilizálására elő kell mozdítania, el van szánva az erőes közbelépésre és adott pillanatban szükség esetén felhasználja az annak idején el nem költött Morgan-kölcsönt is a frank stabilizálására.

— **Kézrekerült Csaruga egyik bűntársa.** Osziyekről jelentik: Matasics Jócó csadjavicai lakos, még 1920-ban belépett Csaruga rablóvezér bandájába. Mikor a rabbanda kézrekerült, Matasicsnek sikerült elmenekülnie. Azóta állandóan keresték, míg most a csadjavicai csendőrség elfogta Matasics beismerő vallomást tett. A nyomozás befejezése után átadják az osziyei ügyészségnek.

— **Must helyett ecetsavat ivott.** Sentáról jelentik: Király Etel hatéves kislány az asztalon felejtett ecetsavat ivott, amiről azt hitte, hogy must. Súlyos belső sérülésekkel a sentai kórházba szállították. Anyja ellen a rendőrség gondatlanság miatt indít eljárást.

— **Az interparlamentáris unió záróülése.** Washingtonból jelentik: Az interparlamentáris unió konferenciája szerdai záróülésén határozatot fogadott el, amely követeli az európai államok közt fennálló gazdasági korlátok felülvizsgálatát. Ez a vizsgálat a korlátok békés megszüntetésének szempontjából indul ki. A javaslatot, amelyet Prokope delegátus a javaslattevő Braun német delegátus képviselőtében terjesztett elő, két óras vita után elfogadták.

— **A novisadi selyemgyár új igazgatója.** Novisadról jelentik: Valenta Vladislav agrárminiszteriumi titkár a földművelésügyi miniszter a novisadi selyemgyár központi igazgatójává nevezte ki.

— **Politikai gyilkosság Németországban.** Berlinből jelentik: A glauchaui pályaudvar közelében a sineken egy glauchaui fiatalember hulláját találták. A holttest szíjakkal hozzá volt kötözve a sinekhez. Fején hatalmas seb tátongett. A Dresdener Volkszeitung szerint az illető fiatalember tagja volt a vörös ifjusági szövetségnek és politikai gyilkosságnak esett áldozatul. A bünygyi rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Verekedés német szocialisták és kommunisták között.** Berlinből jelentik: A szociáldemokratapárt hívei és az ifjúkommunisták között szerdán este a Müllner-Strassen a szociáldemokratapárt gyűlése után súlyos összetűzés támadt. Az elősiető rendőrség szétválasztották és általános verekedés támadt. Az elősiető rendőrség szétválasztotta a dulakodókat és több embert letartóztatott. A szomszédos uccákban később újabb verekedések zajlottak le.

— **Betegség miatt a halálba.** Kikindáról jelentik: Zsivánics Milorad kikindai szabómester felesége zsirszodával megmérgezte magát és néhány órai szenvedés után meghalt. Zsivánicsné betegsége miatt vált meg az életől.

— **A horvát közgazdasági élet gyászja.** Zagreből jelentik: Vitéz Pongrácz Gusztáv, a horvát közgazdasági élet egyik vezetőembere, hetvennégy éves korában meghalt. Pongrácz nevéhez fűződik több jelentős horvát iparvállalat alapítása. Ő alapította az Első Károlyi Hengermalomot, a Zagrebi Spinnigéret, parkettgyárat és cukorgyárat. Több éven át elnöke volt a Zagrebi Eszközök Bankjának és a Gyáriparosok Országos Szövetségének. Csütörtök délután temették nagy részvét mellett.

— **Vashid épül a Temesén.** Beeskerekről jelentik: Farkashid és Idvor között a Temesén át már régebben hidat akartak emelni a környékbeli falvak lakói. A hidépítési terveket illetékes helyen már jóváhagyták, de a költségek miatt azt a kivánságukat fejezték ki, hogy a hidat vasból építsék. Ebben az ügyben a kovácstól főosztályigazgató vezette Krsinic Vászta alispánhoz, akit arra kérték, hogy támogassa kérésüket. Az alispán megígérte, hogy a kérést illetékes helyen támogatni fogja.

— **Csicserin a német-orosz kereskedelmi szerződésről tárgyalt Hindenburggal.** Berlinből jelentik: Csicszerinek Hindenburgnál tett látogatása teljesen társadalmi formában történt. Hindenburg azzal kezdte a társalgást, hogy bejelentette az orosz népbiztosnak, hogy közvetlenül az ő látogatása előtt meghatalmazást adott a moszkvai német nagykövetségnek a német-orosz kereskedelmi szerződés aláírására. Csicszerin a birodalmi elnökkel folytatott beszélgetésének eredményéről nagyon meglepetéssel nyilatkozott és emlékeztetett arra, hogy a genovai konferencián való tartózkodása alkalmával egy ízben már alkalma volt rövid ideig egy reprezentatív államfővel beszélgetnie, nevezetesen az olasz királlyal. Csicszerin a birodalmi elnökkel tett látogatását magától értetődő aktusnak tartja, amellyel a német nép legfőbb képviselőjének tartozott. Csicszerin a berlini orvosok vizsgálata után valószínűleg még néhány napig a német fővárosban fog maradni.

— **Változások a francia kormányban.** Párisból jelentik: Mint hivatalos helyről közlik, a *Painlevé*-kormányban a következő változások lesznek: az igazságügyi tárcát *De Monzie* kultuszminiszter veszi át, közoktatásügyi miniszter pedig *Delbos* szépművészeti államtitkár lesz.

— **Ismét munkába állt a személyzet a bécsi Alland-kórházban.** Bécsből jelentik: Az *Alland* tüdőbetegszanatóriumában a sztrájk véget ért. Az üzemet csütörtökön újból megkezdtek.

— **Az osztrák közalkalmazottak a sztrájk mellett foglaltak állást.** Bécsből jelentik: A szövetségi alkalmazottak szavazatainak túlnyomó többsége a sztrájk mellett foglalt állást. A huszonötös bizottság jelentése szerint a leadott szavazatok közül 92,8 a sztrájk mellett foglalt állást és csupán 6,7 százalék nem kívánja a bérharcban a sztrájk fegyverét igénybe venni. A sztrájkra vonatkozó szavazatokat legnagyobb részben Felső-Ausztriában adták le.

— **Nansen új sarkvidéki útja.** Oslóból jelentik: Nansen Trithjoff, a híres sarkutazó újabban kutató expedíciót szervez és Amundsen kísérletéhez hasonlóan léghajón akarja felkutatni az északi sark még ismeretlen területeit. Nansen az eddigi tervek szerint a murmann partvidékről kiindulva a Ferenc József föld és a sarkvidéki területek után Szibéria északi határszélét is be akarja járni.

— **Eliogott kerékpártolvaj.** Noviszadról jelentik: A rendőrség letartóztatott egy tizenöt éves tanoncot, aki a Schosberger és Bonor cégtől kerékpárt lopott. A tolvaj tanoncot átadják a fiatalok bíróságának.

— **Interpelláció az osztrák költségvetési bizottságban Zita exkaiseriné koszorúja miatt.** Bécsből jelentik: A költségvetési bizottságban az első fejezet tárgyalásán *Austerlitz* szociáldemokrata képviselő követelte a nemesi címek viselésének betiltásáról szóló tilalom szigorú betartását s ezzel kapcsolatban utalt arra az újsághírré, mely szerint *Conrad* tábornagy ravatalára koszorút tettek le, melynek szalagja ezeket a szavakat viselte: „A vitéz tábornagnak — Zita császárné, Ottó császár”. Ottó császár nincs és ilyen felírás azzal a kérelméssel azonos, hogy: „En a köztársaságot nem ismerem el!” Miután ez a temetés állami költségen történt, a kormány, amely ezért az esetért felelős, köteles vizsgálatot elrendelni és hitelesen beszámolni a tényekről.

— **A normannok már Kolumbusz előtt jártak Amerikában.** Halifaxból jelentik: Mac Millan kapitány, aki északi expedíciójáról most érkezett vissza Halifaxba, az újságírók előtt nyilatkozva kijelentette, hogy labdori felfedezései feltétlen bizonyosságot szolgáltatnak arra, hogy Amerikában normannok telepedtek meg jóval Kolumbusz útja előtt. Mac Millan azt állítja, hogy megtalált egy ezerötzszáz éves telepet.

— **Antiszemita zavargások Moldvában.** Bukarestből jelentik: *Piatra Neamtzban* antiszemita népgyűlést hirdettek azok miatt a verekedések miatt, amelyek azért keletkeztek, hogy a hosszúnapi alkalmából antiszemita tüntető diákok valamennyi zsinagóga ablakát beverték. A katonai hatóságok a gyűlés megtartását betiltották, azonban a népgyűlés résztvevői a tilalom ellenére gyülekezni kezdtek. A gyülekezést a katonaság szétzavarta. A tüntetők erre a székesegyház körül gyülekeztek, majd tüntető körmenetben vonultak végig a városban és számos zsidó kereskedő cégtábláját letépték és a kirakatablakokat beverték.

— **Újabb kommunista letartóztatás Budapesten.** Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség csütörtökön letartóztatta Szabó József ércöntőt, akit azzal vádolnak, hogy az utóbbi időben a kommunisták megbízásából futárszolgálatot teljesített Bécs és Budapest között.

— **Egy katonavonat szerencsétlensége a mátéfalvai állomáson.** Bukarestből jelentik: A mátéfalvai állomáson egy ötvenkét kocsi álló katonavonatot, amelyen a sepsiszentgyörgyi 3. és a kézdívásárhelyi 2. vadászszázalóai katonáit szállították a besszarábiai hadgyakorlatra, a váltószervezet hibája miatt kiugrott a sínek közül. A váltóőr észrevette a veszélyt és intett a mozdonyvezetőnek, aki hirtelen fékezett. A vonat első tizenhat kocsija a negyedik vágányra futott, a tizenhetedik azonban átvágta a váltótárcsát, úgy, hogy a többi kocsi a vonszédos vágányra futott. A kisiklott kocsi felborult, de nem szakadt el a vonattól, hanem keresztben fekve körülbelül husz métert kuszott oldalára fordulva. A kisiklott kocsiiban négy katona és nyolc ló volt. A katonák menekülni igyekeztek, kiugrottak a kocsiból, kettő azonban ugrásközben életét veszítette, mert a kocsi alá esett, s a kocsi magával vonszolta őket. A feldühödött katonák Sali János váltóőrt a helyszínén főbe akarták löni, csak nagynehezen tudta bebizonyítani, hogy a felelősség nem őt terheli.

— **Tűz.** Szentáról jelentik: Fehér Op-letán István tóparti nádfeleles háza csütörtökön a hajnali órákban kéménytűz következtében kigyulladt és a ház a melléképületekkel együtt leégett. A kár nyolcvan ezer dinár. A tűzhöz Mátyás Szilávkó rendőrkapitány is kivonult és azokat, akik nem voltak hajlandók a tűzoltás körül segédkezni, nyomban a helyszínen pénzbírságra ítélte.

— **Tanári áthelyezés.** A közoktatásügyi miniszter Szabados Gábort, a sentai főgimnázium volt rajztanárát, Vukovárra helyezte át.

— **A topolai tűzoltóegylet táncmulatsága.** A topolai önkéntes tűzoltóegylet vasárnap a Patócs-, a Tószegi- és az Ozonkőtele vendéglőkben táncmulatságokat rendez. A mulatságok jóvélteméért Topolán felállítandó Péter király emlékmű alapja javára fordítják.

— **Beeskereki kiküldött: a beogradai munkások kongresszuson.** Beeskerekről jelentik: A beogradai munkásszakszervezetek vasárnap gyűlést tartanak azzal a céllal, hogy az ország különböző területein élő szakszervezeteket egyesítsék. Beeskerekről Rakics Lázár, a munkások elnöke és Zsivanovic Gava szaktanácsi titkár vesznek részt a kongresszuson.

— **Macdonald a kontinensre utazott.** Londonból jelentik: Ramsay *Macdonald* kedden lord *Arnold* kíséretében elutazott Londonból, hogy megkezdje utazását a kontinensen. Mint magánember utazik, régi barátait látogatja meg és szabadságát élvezi. Illetékes helyen megállapítják, hogy utazásának nincs semmiféle politikai jelentősége.

— **Törökországban eltöltik a többnéjűséget.** Konstantinápolyból jelentik: A török nemzetgyűlésen a közeljövőben kerül tárgyalásra a többnéjűség megszüntetéséről szóló törvényjavaslat. A javaslat elfogadása esetén hír szerint a még létező háremeket is fel fogják oszlatni.

— **Megszökött egy szombori származású cirkuszigazgató.** Ilyen címmel megírtuk, hogy Findeisz István szombori származású cirkuszigazgató Magyarországból Jugoszláviába szökött és társulata elől a cirkusz felszerelését is magával vitte, amelyben Takács Béla akrobatának harminc millió magyar korona értékű felszerelési tárgyai is voltak. Findeisz István annak közlését kéri, hogy ő nem szökött, hanem szabályszerű uton érkezett haza Szomborba és a Takács tulajdonát képező felszerelés a tulajdonosnak rendelkezésére áll. A cirkuszi felszerelés hiánytalanul megérkezett, de a Findeisz-család ruháit és ékszereit ismeretlen tettesek kilopták a vagonból.

— **Halálra gázolta a vonat.** Vinkovci-ról jelentik: A Vinkovci—Dálva közti vasuti vonalon Mesner Mária vasuti fűtőtizenkét éves leánya vizet vitt a vasuti vágányon át. Nem vette észre a feléje robogó szombori szénvagonot, melynek lokomotívja elütötte a szerencsétlen leányt. A kerekék a felet teljesen szétromsolták, úgy, hogy szörnyet halt.

— **A bácskai tűzoltótestületek beléptek a bánáti tűzoltószövetségbe.** A vajdasági tűzoltótestületek — mint ismeretes — vasárnap ülést tartottak Szentán és az ülésen a bácskai tűzoltótestületek elhatározták, hogy belépnek a bánáti tűzoltószövetségbe, amely már 1921-ben megalakult. A bánáti szövetségnek ezen a bácskai alosztálya is lesz, amelynek székhelyét a legközelebbi közgyűlésen fogják megállapítani. A szövetség elnöke továbbra is Weifert György, a bánáti szövetség jelenlegi elnöke lesz.

— **Új ovoda Szentán, Szentáról jelentik:** A közoktatásügyi miniszter rendelkezése Szentán a munkáslakás telepen új ovodát nyitottak. Az ovoda vezetőjéül a miniszter Vuics Vojimé óvónőt nevezte ki.

— **Nagy tűz egy cseh butorgyárban.** Prágából jelentik: Szerdán éjfél tájban az oleschauer *Thonet—Mundus* hajlított fabutorgyárban tűz ütött ki. Három gyáregyület és valamennyi gép elpusztult. Néhány épület bedőlt. A kár igen jelentékeny.

— **A Bácsmegeyi Napló gratulógusa Noviszadon.** A Bácsmegeyi Napló grafológusa pénteken és szombaton személyesen ad grafológiai analízist Noviszadon a Bácsmegeyi Napló ottani szerkesztőségében.

— **Az olaszok nem adják ki Kmetty Károlyt.** Milanóból jelentik: Két hónap előtt a magyar igazságszolgáltatás hatóságainak elfogatási parancsa következtében itt letartóztatták *Kmetty* Károly 30 éves volt magyar repülő főhadnagyot. A körözölevél szerint 1918 decemberében *Kmetty* Károly Budapestben az uccán agyonlőtte *Gábor* kommunista tanárt. A gyilkosság elkövetése után *Kmetty* Milanóba jött és az itteni *Morelli*-cégnél kapott alkalmazást. Az olasz törvényszék megtagadta *Kmetty* kiszolgáltatását.

— **Kézrekerült sikkasztó.** Osziyekről jelentik: *Ticak* István osziyei kereskedő még az év elején mintegy 32.000 dinár értékű árut adott át bizományba *Buchwald* Mór szarajevói illetőségű ügynöknek. *Buchwald* a bizományi árut átvette és azóta nem mutatkozott. A rendőrség körözölevél bocsájtott ki ellene, melynek alapján a szerbiai *Moladenovac* községben *Buchwald* letartóztatták. Átadták az osziyei ügyészségnek.

— **Noviszad város főlébéről a bérösszeg leszállítását kéri.** Noviszadról jelentik: A városi tanács a tavasszal magas bérösszegért kétszáz hold földet adott bérebe a Joszinfokon. A bérlők most a nagy adóterhekre és a termények alacsony árára hivatkozva, a bérelti összeg leszállítását kéri. A városi tanács e napokban fog dönteni ebben az ügyben.

— **Új repülő világrekord.** Londonból jelentik: A lapok jelentése szerint az S. IV. angol tengerészeti repülőgép kedden a southampton repülőterületen végzett repülése alkalmával 226 angol mérföldnyi gyorsaságot ért el és ezzel új világrekordot állított fel.

— **Betörőbanda garázdálkodik Kikindán.** Kikindáról jelentik: A rendőrség már hetek óta nyomoz egy rejtélyes betörőbanda után, amely sorozatos betöréseket követett el Kikindán. Nemrég történt, hogy a betörők behatoltak *Deser* Zoltán zabonakereskedő irodájába, és ott megpróbálták a kasszát feltörni, amelyben megvan a dinár volt. A betörők munkájában nem járt sikerrel. Néhány nappal később *Messinger* József és fia a kasszába törtek be. Itt is fel akarták törni a pénzeszekrényt, amikor pedig ez nem sikerült, nagyobb mennyiségű árut magukhoz véve, elmenekültek. Legutóbb szerdán éjjel adtak életjelt magukról a betörők. *Grifaton* Péter üvegkereskedő lakására akartak behatolni, az udvaron tartózkodó kutyák azonban megzavarták őket. A kikindai rendőrség nagy apparátussal folytatja tovább a nyomozást.

— **Eljegyzés.** Fischer Macát Szentáról eljegyezte *Gelbmann* Aladár Padé. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **Dr. Brezovszky** Nándor noviszadi sebész-főorvos szabadságáról visszaérkezett és rendelését újból megkezdte.

— **Megölte a szengáz.** Noviszadról jelentik: Csütörtök reggel eszméletlenül állapotban találták a lakásán *Lungenovics* Lázár noviszadi lakost. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy *Lungenovics* szengázmérgezésre van. Beszállították a kórházba, de utóbban meghalt.

— **Az olasz repülőraj folytatja útját Varsó felé.** Bukarestből jelentik, hogy a *Bolognesi* ezredes vezetése alatt álló olasz repülőraj folytatja útját Varsó felé. Utközben leszállottak *Jassyban*, ide azonban csak két gép érkezett meg, mert egyiknek motorhiba miatt Radulesztiben le kellett ereszkednie.

— **Orvosi hír.** Dr. Brezovszky Nándor noviszadi sebész-főorvos szabadságáról visszaérkezett és újból megkezdte rendelését.

— **A baranyai men-kültek** subotical csoportja október 11-ikén, vasárnap délelőtt tíz órakor tartja taggyűlését a „Zelena Drva” vendéglőben (Wilsonova ulica 26)

KÖZGAZDASÁG

A kereskedelmi miniszter a kamarák központi titkárságának felállítását kívánja

Érdekellettek a kamarák közt

A zagrebi kereskedelmi- és iparkamara már az elmúlt évben felszólította a kamarákat, hogy Beogradban létesítsenek központi titkárságot, mely a minisztériumnál sokkal gyorsabban tudna minden adott esetben eljárni és amely jelentékeny költségmegtakarítást jelentene a kamarák számára. A noviszadi és becskerekli, sőt más kamarák is már akkor állást foglaltak a terv ellen, amelynek megvalósítása ellentétben áll a vajdasági kamarák érdekeivel. A zagrebi kamara ezután beírta azzal, hogy Beogradban expositurát létesítsen, a mely eszerint kizárólag a zagrebi kamara ügyeiben jár el.

Dr. Krajač Iván kereskedelmi miniszter most köriratot intézett a kamarákhoz, amelyben felhívja figyelmüket azokra az előnyökre, amelyekkel egy Beogradban létesítendő kamarai központi titkárság járna.

A noviszadi kereskedelmi- és iparkamara vezetősége elismeri ugyan, hogy ilyen központi titkárság létesítése bizonyos előnyöket jelent a kamarákra nézve, de viszont sokkal súlyosabbak és az elbírálásnál sokkal döntőbben szólnak a terv ellen azok a szempontok, amelyek a központi titkárság létesítése ellen sora-koztathatók fel.

Mindenütt a noviszadi kamara Beogradhoz való közelsége feleslegessé teszi a külön központi titkárság létesítését. Ugyanez áll a vidéki becskerekli kamarára is.

A legfontosabb érv a központi létesítése ellen, hogy az egyes kamarák közt ellentétek az érdekek és így valamennyien nem vonhatók egy kalap alá.

Szlovénia ipari terület és így érdeke, hogy nagy munkástömegeit olcsó mezőgazdasági terményekkel lássa el és ezzel szemben drága ipari cikkeket hoz forgalomba. A Vajdaság azonban, mint uralkodórészben mezőgazdasági terület, mezőgazdasági terményeknek mennél jobb értékesítésére törekszik.

De még az ipari területek sem egyformák. A vajdasági gépgyárak például kénytelenek a nyersanyagot Ausztriából, Csehszlovákiából vagy Magyarországból beszerezni, míg Szlovéniában van bőséges mennyiségben fém és olvasztókemencéjük, vas- és acélttermelésük fedezi a saját szükségletüket. Hasonló a helyzet Boszniában.

A Vajdaságban Sztaribecsejen és Szentán jelentékeny fűrésztelepek vannak, míg a feldolgozandó fát Csehszlovákiából, Máramarosból és Erdélyből kell az országba hozni, mert a Szlovéniából vagy Boszniából hozott fánál a fuvar költségek magasabbak, mint a vizitum külföldről hozott áru. Szlovéniából lehetne esetleg szintén vizitum fát szállítani, de a Dráván hozott fát a Dunán és Szlakamentől a Tiszán felfelé kellene vontatni Becsejig, ami megdrágítja a szállítást és átrakódás esetén az átrakás költségei szaporítják a fuvert. Ezenkívül ez az út magyar területet érint és a határellenőrzés nehezíti meg a szállítást.

Más érdekellentétek is állnak fenn és akármilyen furcsának hangzik, a vajdasági kereskedelmi kamarák agrárérdekeiért kell sikraszállniok, mert tagjainak vevőkre a mezőgazdasági termékek sorából kerül ki. Boszniában a zenicei és Szlovéniában a tuñali bányaterületek dominálják az egész tartományt és irányítják az ottani kamarát. Ezeknek érdeke pedig ellentétes a mezőgazdaságéval.

Nemcsak a kamarai területek tekintében van eltérés, hanem különbözők a kulturális és gazdasági területek is. Dubrovnikban a hajózás, Splitben a hajózás mellett, a tengeri halak konzerválása, olajgyártás, cyananit termelés, cementgyártás, Osziyeken és Karlovác

tájékan a fakereskedelem, a Vajdaságban a mezőgazdasági termelés a főfoglalkozási ág.

Végül a külföldi munkaerők foglalkoztatására főleg új ipari területeken van szükség, míg a fejlett szlovén iparnak nincs szüksége és nincs érdekében, hogy külföldi munkások jöjjenek be az országba.

A noviszadi kamara ez okokból ellenzi a kamarák központi titkárságának létesítését.

Bankok és biztosítótársaságok revíziója. Beogradból jelentik: A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy az ország valamennyi bankjánál és biztosító társulatánál ellenőrzés alá veszik, hogy az illető intézetek a szerb kereskedelmi törvény 80-ik szakasza értelmében tartaléktökéjüket állandó kamatozású állampapírokba fektették-e. Ez az intézkedés az érdekelt vajdasági és horvátországi intézetek körében nagy előrelépést jelent, mert az ellenőrzés csak felesleges zaklatásokra fog alkalmat adni, miután a legtöbb intézet enélkül is megfelelő mértékben tart értéktrezióriában állampapírokat.

Október tízeikén nyitják meg az osziyei mintavásárt. Osziyekről jelentik: Az osziyei mintavásár előkészületei befejeződtek. A mintavásár, amelyet dr. Krajač kereskedelmiügyi miniszter fog október 10-ikén megnyitni, nyolc napig tart. A felállítás megtekintésére utazók ötven százalékos vasuti kedvezményben részesülnek.

Készülnek a vajdasági gazdasági szervezetek központi szövetségének alapszabályai. Noviszadról jelentik: Az augusztus 31-én Szubotícán megtartott vajdasági kongresszus tudvalevőleg elhatározta, hogy Noviszad székhellyel megalakítja a vajdasági gazdasági szervezetek központi szövetségét. A szövetség alapszabálytervezetével dr. Keszics Miko egyetemi tanár, a noviszadi kereskedelmi kamara főtitkára a jövő héten elkészül és azt az alapszabálytervezetést bizottság elé terjeszti.

A sombori tőzsdén minden cég részéről csak három tőzsdetag jelenhet meg. Somborból jelentik: A sombori tőzsde alapszabályai értelmében csütörtökön értesítették a tőzsdére járó cégeket, hogy minden cég képviselőjében csak egy-egy cégtulajdonos jelenhet meg a tőzsdén. A cég esetleges többi tulajdonosának vagy képviselőjének részben mint tőzsdetagoknak, részben mint látogatóknak külön kell kérniök felvételüket. Egy céget legfeljebb három tőzsdetag képviselhet.

A noviszadi kereskedelmi kamara és tőzsde az osziyei kiállításán. Noviszadról jelentik: A noviszadi kereskedelmi kamara Miosaviljevic Koszta elnököt és dr. Koszics Mirkó egyetemi tanár, kamarai főtitkár, a noviszadi tőzsde Matles Milorad tőzsdetanácsost és dr. Petrovics Brankó tőzsdéi főtitkárát biztatta meg az osziyei kiállítás megnyitására való képviselővel. A delegátusok pénteken utaztak el Osziyekre.

A kikindai gabonakereskedők panasza. Becskerekéről jelentik: A kikindai gabonakereskedők egyesülete beadványt intézett a becskerekli kereskedelmi kamarához, amelyben elpanaszolja, hogy a jugoszlávai liszt kivitele lehetetlenné van téve, mert Csehszlovákia és Ausztria magas vámot vetett ki a jugoszláviai lisztre. Ezzel azt akarják elérni, hogy ne örölt lisztet, hanem gabonát szállítsanak, amelyet aztán a Csehszlovák és osztrák málmok örömlőnek meg. Ilyen körülmények között a jugoszláv malomipar, amely exponens van berende-vezve, súlyos károkat szenved. A beadványban kéri a kamarát, hasson oda a kereskedelmiügyi miniszternél, hogy a jövőben kötendő kereskedelmi szerződéseknél legyenek tekintettel a belföldi gabonakereskedők érdekeire is.

Tömeges komlóperek a noviszadi tőzsdebírósnál. Noviszadról jelentik: A legutóbbi napokban tömegesen indítottak komlóperet a noviszadi tőzsdebírósnál, ami arra a körülményre vezethető vissza, hogy a komló ára az utóbbi hetekben megsokszorozódott és a termelők — főleg petrováciak — nem tesznek elégtét alacsonyabb árak mellett vállalt szállításti kötelezettségeiknek. A perek legtöbbször 2—3—400.000 dináros különbözetet perelnek. A perekre már a jövő héten sor kerül.

SPORT

Fabris vezeti Budapest—Prága mérkőzését. Az MLSz a jugoszláv bírói kar kitűnőségét Fábrist kérte fel, hogy vasárnap a magyar fővárosban lejátsszandó Budapest—Prága városközi mérkőzést vezesse le. Fabris értesítette az MLSz vezetőségét, hogy a mérkőzés levezetését vállalja.

Vajdasági Sportalmanach. Velika-Kikindán a közel jövőben egy hetvenoldalas Sportalmanach-ot fog kiadni, mely érdekes cikkeken kívül tartalmazni fogja a vajdasági sportegyesületek névjegyzékét, rekordokat és versenyek kimutalását. Az almanach ára 15 dinár lesz és megrendelhető a Jugoszláv Sportélet kiadóhivatalában és Kikindán Tangl Istvánnál (Semlacka-utca 111).

Hakoah—Typographia III. osztályu bajnoki mérkőzés, vasárnap délelőtt fél 9 órakor kerül lejátszásra.

Összeállították a magyar válogatott csapatot. Budapestről jelentik: Máriássy szövetségi kapitány összeállította a csehszlovák nemzeti tizenegyet és Prága város ellen játszó válogatott csapatot. A csehszlovák válogatott ellen a következő magyar csapat áll ki: Zsák — Fogl II., Senkey I., — Fuhrmann, Kléber, Nyul II., — Senkey II., Molnár, Kautzky, Sücs (Törekvés), Kohut. Tartalékok: Fischer, Hungler II., Buza, Demkó. Prága ellen Budapest csapata: Kropacsek — Takács, Dudás — Pecsönyik, Zloch, Weiner — Haar, Horváth, Rémay II., Spitz, Dröszler. A legnagyobb meglepetést Sücs (Törekvés) beállítása keltette, aki azonban a triálon olyan jól játszott, hogy a szövetségi kapitánynak megnyerte a bizalmát.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai 1925. október 8.

Budapest deviza 1264—1268, valuta 1254—1268.

Prága deviza 60.05—60.55, valuta 59.75—60.25.

Berlin deviza 743—745 milliárd márka, valuta 738—742 milliárd márka.

Bécs deviza 1255.75—1259.75, valuta 1253—1261.

Trieszt deviza 4410—4420.

London deviza 273.

Newyork deviza 177.50.

Zürich deviza 9.19.

Zürich, okt. 8. Zárlat: Beograd 9.19, Páris 24.02, London 25.1175, Newyork 518.625, Brüsszel 23.25, Milanó 20.83, Amsterdam 208.35, Berlin 123.40, Bécs 0.007315, Szófia 3.79, Prága 15.375, Varsó 87, Budapest 0.007260, Bukarest 2.50.

Beograd, okt. 8. Zárlat: Bécs 7.49, Budapest 7.96, Bukarest 27, Genf 10.88, London 273.30, Milanó 226.50, Newyork 56.34, Páris 2.58, Prága 167.25.

Noviszadi terménytőzsde, okt. 8. Tengeri: 5 vagon bácskai új 105 dinár, 1 vagon bánát 170 dinár. Liszt: 1 vagon bácska 4—5—302.50 dinár. Irányzat: lanyha.

Szombori terménytőzsde, okt. 8. Buza, Szombor-vidéki 242.50—247.50 dinár, noviszadi 240—245 dinár, szubotical 242.50—247.50 dinár, osziyei 235—240 dinár, szerémségi 235—240 dinár, tiszavidéki 245—250 dinár, bégavidéki 240—245 dinár, dunai 240—245 dinár. Rozs, bácskai 180—190 dinár. Zab, bácskai 150—155 dinár, szlavóniai 150—155 dinár, árpa, takarmányárpa 155—165 dinár, tavaszi 195—205 dinár, baranyai 230—210 dinár, fehérbab 180—200 dinár, válogatott fehérbab 230—235 dinár, tengeri szomborvidéki 172.50—177.50 dinár, noviszadi 170—175 dinár, szubotical 172.50—177.50 dinár, szerémségi 180—185 dinár, tiszavidéki ab hajó 172.50—177.50 dinár, bégavidéki 172.50—177.50, dunai 172.50—177.50 dinár, csövestengeri 60—65 dinár, szárított, bácskai, prompt szállításra 150—155 dinár, újtengeri prompt szállításra 90—100 dinár, újtengeri december—januári prompt kasszával 100—107.50 dinár, december—januári, duplikát kasszával 112.50—117.50 dinár. Liszt 0-ás GG, 410—430 dinár, 0-ás G, 400—425 dinár. Irányzat: változatlan.

Budapesti terménytőzsde, okt. 8. A terménytőzsdén nyitáskor gyenge az irányzat. Az amerikai piacokról is gyengülést jelentenek a kedvező kanadai becslés hatása alatt Chikagóban az árukinálat került ismét tulsulyra.

A budapesti tőzsdén a kínálat gyenge, viszont a kereslet is vontatott. A piacot erősen nyomja, hogy nagymennyiségű buza van spekulációs kezekben. Ezeket még a nyáron kötötték októberre és novemberre.

Nyitáskor 77-es buza 257.500 korona Budapestén és 362.500—365.000 koronával kínálják a tiszavidéki búzát. November elején már Triesztbe érkeznek az első kanadai manitoba-buzaszállítmányok és a bécsi piacon már kötötték is néhány tételt belőle.

A rozs forgalma gyenge, 250.000—252.000 koronával van árukiadás, 247.500—250.000 koronával pénz.

Csikágói gabonátőzsde, okt. 7. Buza decemberre 138.25, májusra 139. Tengeri 82.25, decemberre 75.5, májusra 80.25. Zab decemberre 39.5, májusra 43.875. Rozs decemberre 81.25, májusra 87.25.

Newyorki gabonátőzsde, okt. 7. Buza 153.25—154.75. Tengeri 91.25. Liszt 700—775. Az irányzat gyenge.

Vizállás

Noviszadról jelentik: A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vízek mai állása a következő: Duna: Bezdán 210 (—16), Bogojevó 300 (—7), Vukovár 242 (—4), Palánka 242 (—4), Noviszad 333 (—7), Zemun 278 (—12), Pancevó 254 (—12), Szmederevó 344 (—9). Prága: Maribor 105 (+15), Zákány —40 (—2), Terezinopolje —22 (—20), Donji Miholjac 122 (—6), Osziyei 151 (—9). Száva: Zagreb —34 (—8), Sisak 190 (—60), Jasenovac 444 (—54), Bród 432 (—35), Samac 345 (—7), Mitrovica 269 (—22), Beograd 304 (—13). Tisza: Szentá 164 (—14), Becsej 163 (—12), Titel 251 (—9). Kupa: Karlovac 98 (—22). Una: Novi 114 (—28). Vrbas: Banja Luka 111 (—9). Bosna: Doboij 74 (—6). Drina: Zvornik —4 (—4). Morava: Csuprija 47 (—2).

Boxberger Bad-Kissingen

Alapítva 1711-ben.

KISSINGEII LAPDACSOK

SOVÁNYÍTÓTABLETTÁK

a legjobb szer székszorulás és hizás ellen. Kapható minden gyógyszertárban Suboticali lerakat: 4674

HERCZL JENŐ DROGERIA

Aleksandrova ulica 1,

S. H. S. Főlerakat:

„ISIS“ D. D. Zagreb-Beograd

A versenyautó halottja

Regény. Irta: F. X. Kappus

Biró Mihály rajta

48. folytatás

Félájultan dőlt Lepkowski karjába...

Az eddigi részek tartalma: Horváth Elemér báró Montekarlói veszteségei miatt tervezett öngyilkossága előtt nőül veszi Suboticán Rendulics Flóra novisadi géprő-kisasszonyt, aki azért kéri őt meg erre, hogy előkelő hangzású nevét viselhesse. A báró beleszeret feleségébe, aki Bécsben szeretője lesz egy gazdag gyárosnak. Egyezséget köt feleségével, hogy ha újból nagy vagyont szerez, akkor visszatér hozzá. Lepkowski lovag, aki Montekarlóban ezer frankot kapott Horváthtól, milliárdokat nyer számára ezzel a pénzzel. Horváth mint gazdag ember megjelenik Flóránál és jogait követeli. Az asszony, aki Risch Guidóba szerelmes, hogy megszabaduljon tőle, autóversenyre induló férje teájába mérget kever...

— Őn is tudott volna bizonyos felvilágosításokat adni... akárcsak én magam.

— Ugyan, Mirjam! Rövid szünet támadt. Mindahárman hallgattak. Grieb's doktor rendületlenül csóválta közben a fejét és halkán megjegyezte:

— Ez egy elintézett ügy. Legalább is számunkra elintézett... számokra, Mirjam.

A leány nem válaszolt. Csak akkor figyelt fel, amikor a lengyel megszólalt:

— Az autógyár munkásainak kihallgatása van most soron. Lehet, hogy meg tud a vizsgálóbíró valamit tőlük... Valószínűleg mégis silány gyártmány a Pfeilköcsi...

— Egyáltalán nem. — szolt közbe Mirjam.

Lepkowski meglepődött és valami nagyon halvány guny is érződött a szavában:

— Ne mondja, erre is kiterjed a tudománya? Automobil-szakértő lett magából?

Mirjam ügyet sem vetett rá. — Ne felejtse el, Lepkowski ur, hogy médium vagyok és clair voyance-ban mindent látok.

Hisztérikusan felnevetett. — Nem hiába fizet Mister Barness fejedelmien. És ha az innsbrucki vizsgálóbíró csak félannyira lenne okos, mint alapos, akkor már réz kihallgatott volna engem.

— Isten ments. — kiáltott közbe Grieb's doktor — az ügy el van már intézve

A lengyelrel együtt csillapították Mirjamot. Minden szó, minden érv, minden ellenvetés falrahányt borsó maradt azonban.

— Maguknak könnyű. — mondotta a leány végül — maguk egyszerű szemlézői, érdektelen nézői a tragédiának. De én...

Félájultan dőlt Lepkowski karjába. A professzor összevissza szaladgált a szobában, végül kerített egy pohár vizet és megnedvesítette leánya homlokát.

— Ez a szerencsétlenség ezzel a gyermekkel... — jajveszékelt.

— Én látom, — suttogta Mirjam lecsukott szemekkel — látom a pókot, amint dolgozik. Már kész a hálója és ő szöv, szöv, szöv tovább a szálakat... Én látom... ezer szála van a hálónak... És leereszkedik az egyik fonálon... a Bergstrasse felé, ahol az autó jön... lesi, hogy ő ül benne... és körülfontja alul, felül, jobbról, balról... és ő nem lát már a kocsiiban, mert olyan sűrű szeme előtt a háló, mint a fátyol... és akkor...

Rövid sikoltás hangzott el a lány ajkáról.

Grieb's doktor már percek óta nyomkodta a csengő gombját, az éles berregés felverte az egész épületet.

Lepkowski

A lovag egy héttel később az Alserstrassén sétálgatott és egy divatos kuplét dudolt:

— Müdel, sag': igen!

Und lass mich bei Dir siegen,
Du süßes, schwarzes Rabenviech,
Ich möchte Dich, möchte Dich,
Ujujujuju!

Müdel, sag': igen!

Und schenk' mir das Vergnügen,
Sei nicht fromm.

Sag nicht: nem tudom.

Wenn ich zu Dir komm.

Az Allgemeinen Krankenhaus-zal szemben csaknem beleütközött egy rozszul öltözött és a legkevésbé sem csinos leányba.

Akaratlanul is állva maradt, amikor a szeplős arcot megpillantotta. Ismerősnek látszott. A következő pillanatban Kleemann Berta — Flóra volt barátja és társalkodója, akit Novisadról hozatott fel Bécsbe — odalépett hozzá:

— Lepkowski ur, nemde? Lepkowskiinak nem jutott rögtön eszébe a nő neve.

— Én vagyok, igen — mondotta — és ha nem tévedek...

— Rendben van. Horváth bárónőnek voltam a társalkodója.

Felnevetett, tulzott hangossággal: — Micsoda idők voltak azok!

— A méltóságos asszony, amint halom, Németországban van. — szolt Lepkowski — ott ünnepeleti magát.

— Majd meglátjuk, meddig! — jegyezte meg sokatmondó arckifejezéssel Kleemann Berta.

Ide-oda csapkodott ernyőjével: — Nekem semmi közöm hozzá. Idejében megszabadultam tőle: most egy ügyvédnél dolgozom... ami pedig az egyéb dolgokat illeti...

Jelentőségteljes arccal újból nevetni kezdett.

A lengyel ránézett: — Csak nem gondolja, hogy...

— De igen, gondolom. És ha önt éppen érdekl, most jövök a törvényszékről. Magam jelentkeztem tanúkihallgatásra. Később valószínűleg le kell majd utaznom Innsbruckba

— Mi az ördög!

A legközelebbi utcasarkig szótlanul sétált a lengyel Berta mellett. Várta, hogy mit fog még mondani. Rögtön Mirjam jutott eszébe. Száz kérdés égette a nyelvét, de hallgatott, azt akarta, hogy a szeplős magától beszéljen.

— Nincs kizárva, — szolt meg végre Kleemann Berta — hogy önt is ki fogják hallgatni. És az egész társaságot, a Brombergert, a Patakit, a Fleischlert...

Mintha megbánta volna, hogy ennyit mondott, elhallgatott.

— Mire vonatkozólag akarnak kihallgatni? — kérdezte Lepkowski.

Nem kapott választ. A nő mentegőzött, hogy sietnie kell az irodába, fél napot már ugyanis eltöltött a törvényszéken.

Gondolataiba mélyedve sétált tovább Lepkowski a Burgtheater felé.

— Ez az asszony! — tűnődött. — Hát csakugyan?

És miért? Horváth az utjában volt már kezdetben is, az bizonyos. Később, amikor az a história kezdődött Risch-sel, akkor még inkább. De egész sereg olyan kérdés várt még feleletre, amelyeket a lengyel megmagyarázhatatlanoknak tartott. Mit remélt az asszony férje tönkretételétől? Hogy történt az, hogy Horváth katasztrófája az asszony büne folytán következett be.

Lehetett a nőnek szerepe ebben?

— Pokoli, pokoli... — mormogta a lengyel megállva egy kirakat előtt.

Nem ment ki az eszébe Mirjam hasonlata: a pókról, aki hálót szőtt áldozata köré, sűrű hálót, úgyhogy az végül se nem látott, se nem hallott...

Este, szokása szerint, végig inspicálta az összes mulatóhelyeket.

A Moulin Rouge-ban összetalálkozott a bandával. Mind ott tanyáztak, Pataki kivételével, aki utánautazott Flórának Németországba. A Harold Lloyd-szemüveges az estilapból olvasott félhangosan. Rupu Morot leleplezték. Csodálatos mutatványai médiumával, Rudi

Tischlerrel, aki félméter magasra emelkedett a szeánszokon székestől a levegőbe, közönséges csalásnak bizonyultak. Egész Bécs erről a botránvról beszélt bár a leleplezések nem találtak mindenütt hitelt és sokan vitatták, hogy a »tűnemények« nem szélhámosság révén jöttek létre.

A lengyel csak félfüllel hallgatott oda. Később megkérdezte:

— Hol van Fleischler?

Az urak összenéztek.

— Talán később majd bejön. — szolt Bromberger vontatottan — vagy lehet hogy nincs kedve.

Egy zöldhasu siber-ujonc fontoskodva megjegyezte:

— Szegény parach, elgaloppozta kisé magát.

Bromberger hiába csitította, hangosan folytatta:

— A bárónő egész vagyona kerülhetett neki. Most nyakig van a pácban. A legszebb, hogy még mindig döglik a nőért, pedig az a faképnél hagyta és ellépett egy új alakkal, azzal a szökével... talán ismeri...

Lepkowski sietve távozott.

Boldog volt, amikor a portás kitérta előtte a kaput. Torkig volt már a kisminikelt konzumnőkkel, a kiskoru libemannokkal, az undorítóan előzékeny pincérekkel.

A Kärtnerstrassén levette a fejéről a kalapot. A hűvös novemberi levegő jól esett neki és segített gondolatait rendezni. Meglassította lépteit. Az az érzése támadt, hogy Horváth ott megy mellette... közel hozzá...

Igen, ezt az embert... miért, miért nem... mindig közel érezte magához.

Elhatározta, hogy a legközelebbi napokban elutazik Innsbruckba és a vizsgálóbírónak tudomására fog hozni mindent, amit Horváth halálának körülményeiről tud — és gyanit.

Flóra utja

— Takarodjon azonnal!

Villámzó szemmel állt Flóra öltözője asztalkájánál födetlen vállal, meztelen karokkal, még a szinpadai festékekkel arcan.

Pataki mosolyogni próbált az ajtóban:

— Nem a legbarátságosabb fogadtatás. Az ember ellenállhatatlan kényszer hatása alatt iderobog, áhitattal kopogtat a szent kapun, szíve dobog...

— Szép kis vircsaft van itt! — dühöngött Flóra és hívta az öltöztetőnőt.

Kiadta az utasítást:

— Lökje ki azt az embert. És a jövőre nézve kikérem magamnak, hogy itt minden disznót beeressenek.

Pataki teljes joggal érezhette magát feleslegesnek. Zavarodottan elköszönt és távozott.

(Folyt. köv.)

ELADÓ

a „Jugoslavenska Banka D. D. Jelačićeva ul. 1. sz. háza (a volt Vermes Gábor-féle 2 emeletes ház) építkezésnél feleslegessé vált: I. Mintegy 20,000 drb, csomókba kötött jó minőségű faszindely. Részletekben is. 2. A Löwy-testvérek, Heumann Mór és Földes Samu üzlete előtti kirakati szekrények (Porlálé). Közelebbi értesítés a Jugoslavenska Banka mostani helyiségében — Vilsonova ulica 25. szám — kapható.

Okkázló-árak

SOLOMON H. GABAY

kézműáru és vászonáru nagykereskedésében

Vasina 13.

BEGRAD

A „Három madárhoz“

Tetemesen mérsékelt árak:

Lutrszilszkin, kabátra	260	dinártól kezdve
Selyem szilszkin, kabátra	350	" "
Asztragan fekete és szürke	220	" "
Női szövet, koztűmre és köpenyre	120	" "
Karakil, kabátra	160	" "
Velour deline minden színben	150	" "
Selyembársony minden színben 75 cm. széles	80	" "
	60	" "
Japánbélés a legújabb desszinekben	30	" "
Szörme, fekete, szürke és barna	50	" "

Tegyen próbavásárlást

NYILTÉR.

Özv. Borza Antalné szül. Kaiser Agnes ugy a maga, valamint gyermekei és az alulírottak nevében is fájdalomtelt és megtört szívvel tudatja, hogy a felejthetetlen jó férj, apa, testvér és rokon

BORZA ANTAL

nyug. állomáselőjáró

folyó évi október hó 7-én d. u. 5 órakor rövid szenvedés után életének 65. boldog házasságának 44-ik évében a halotti szentségek ajátatos felvétele után jobblétre szenderült.

A drága halott hült tetemei folyó hó 9-én d. u. 4 órakor fognak a II. Maszarikova ulica 32 szám alatti gyászaházból a róm. kath. szer. tartás szerint az ugynevezett Zentai temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyezettetni.

Elke üdvéért az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 10-én reggel 7 órakor a Szent György templomban fog az Urnak bemutatattatni. Subotica, 1925. október hó 8-án.

Aldás és béke hamvuira!

A megboldogultat siratják: Szigeti Istvánné szül. Borza Flóra leánya, Borza Gyula és Ferenc testvérei, Gabris Antal, Szigeti István vejei, Dudás Lajosné menyee, Szigeti Margit, Gabris Gyula, Gabris Anti, Gabris Ödön, Borza Annuska, Borza Kátóka unokái, Kaiser Lajos és neje szül. Molnár Vilma, özv. Kárpáti Gyuláné sógora és sógornői, továbbá számos rokonai, ismerősei és jó barátai.

SENAT KR. SL. GRADA SUBOTICE

Broj: 20550—1925. sen.

Oglas

Gradski senat ovime raspisuje ofertalnu licitaciju za doterivanje crkve sv. Roke u Subotici i crkve u Žedniku.

Propisno biljegovane ponude valja podneti gr. senatu najkašnije do 13-og oktobra 1925. godine, pre podne 10 sati.

Dalnje upute i formulari za ponudu mogu se dobiti u gr. inž. uredu dnevno pre podne 9—11 sati.

Subotica, dne 7. okt. 1925.

8699

Gradski Senat.

Felhivás.

Felhivjuk azon örlötöinket, akiknek cégünkkel szemben elszámolás vagy örlésből gabona, vagy lisztkövetelésük van, annak kifizetése végett nálunk e hó 17-ig bezárólag délelőtt 9—12 óráig átvételi elismervényükkel okvetlenül jelentkezzenek.

Kohán Vince és Társa

Gőzmalom

8706

Novisadi nagy gabona cég perfekt, gabona-szakmában jártas

könyvelőt

szerb-német nyelvet beszélő

gyors-és gépirónőt valamint

2 gyakornokot

keres azonnali belépésre

Írásbeli ajánlatok „Gabonaszakma“ jeligére

Kardos hirdetővállalathoz Novisad

Kr. Petra ul. 19 kéretnek

8704

Eladó

modernül berendezett

gőzfűrészs

géperőre berendezett asztalosmühellyel (10 géppel) és berendezéssel, villanytelep részére. — Kérjen azonnal ajánlatot

özv. Mayer Mária

tulajdonosnőtől, Beli Manastir (Baranja)

8690

Löwy Testvérek

SUBOTICA

Jelašićeva ulica 5.

Kiskápolna mellett

Decsy patika mellett

140 cm tiszta gyapju kabátposztók	D. 100.—
140 cm fiszta gyapju kockás divat-szövetek	— — — — — D. 65.—
140 cm csikos férfiszövetek	— — — — — D. 78.—
140 cm tiszta gyapju férfiszövetek	D. 85.—
140 cm Férfiszövetek (iskolaruhának)	D. 50.—
105 cm Legfinomabb gyapju popelin szövet	— — — — — D. 65.—
Siffonok	— — — — — D. 12.50
Vásznak	— — — — — D. 14.—
Damasztabroszok	— — — — — D. 75.—
Paplanok	— — — — — D. 250.—
Parchendek 1-a cérna minőségben már	— — — — — D. 20.—

Óriási választék a legújabb kockás doublé flanellekben

Din. 27.—

6112

ELADÓ

1 drb angol 3 HP alig használt benzínmotor, egy dinamo és egy kapcsoló tábla

Roth R. T. Bačka-Topola, Telefon 20.

„AVIS“ védjegyű prima KÉKKŐ (olasz) 100 kg.-os zsákokban a legolcsóbban kapható: BRAČA OFNER-nél NOVISAD. TELEFON 327.

8700

Gépen írni tudó, szerb- és német nyelven író és olvasó irodagyakornok azonnal felvétetik jó fizetéssel. — Német nevelőnő 10 éves gyermek mellé. — Főmőlnár új vámmalomba. — Házvezetőnő urasághoz. — Konvenció gépezőkövác. — Elsőrendű kereskedősegéd detail üzletbe. — Botos ispán gazdaságba. — Okl. gazdatiszt, nagy uradalomba, lakás, fűtés, világítás konvenció stb. — Pékmester vidéki kezdő pékséghez azonnal felvétetik. — 2 szoba, konyha, melléképületekkel, 1 és fél kapa portával, jószágtartással különálló házban, 3—4 szobás, előszoba, konyha, speiz, udvar stb., nov. 1-re kiadó lelépés nélkül.

Agentura, Paja Kujundžića ul. 5.

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy „NADA“

drogériánkat Karadjordje trg 3. szám aló STROSSMAJEROVA ULICA 2.

(Huspiac, Vukovits divatáru üzlete mellé helyeztük a Tisztelettel Kollár és Gábrics droguristák

Palicsi-uti Birkás-telepen

21 drb 1 és 2 éves Bonyhádról importált tenyészüsző, továbbá a pécsi püspöki uradalomból származó mangolica kanok kerülnek október 11-én délután 3 órakor önkéntes árverésen eladásra.

8693

Üzletáthelyezés miatt az összes raktáron lévő áruk rendkívül olcsón kiárusítottak

SÁR SÁNDORNÉ

divatüzletében, Városháza

Reklámárak

Tiszta gyapju kazán	. . . . . Din. 38.—
130 cm sz. tiszta gyapju szövet	Din. 70.—
140 cm sz. I-a tiszta gyapju szöv.	Din. 100.—
140 cm sz. tiszta gyapju divat-köpenyszövet	. . . . . Din. 120.—
150 cm sz. tiszta gyapju angol köpenyszövet	. . . . . Din. 140.—
I-a Crep de Chine	. . . . . Din. 85.—
I-a fehérnemű Crep de Chine	Din. 110.—
I-a ruha és kalapbársony minden színben	. . . . . Din. 50.—

Külföldi bevásárló utról visszatérve raktáron különleges divatujdonságok, angol köpeny- és kosztümkelmék, mosó Lindner-bársony, kalap- és ruha-bársonyok.

Figyelem!

Figyelem!

November 15-től új helyiség Kralja Petra trg (Fő-tér) a mostani Narod kávéház helyén. (Kunetz-ház)

8647

Tüzifa és faszén

Ajánlunk azonnali és későbbi szállításra

I. oszt. göcsmentes, egészséges, szép bükk- és gyertyánhasábfát, ugymint 2 éves száraz vegyeshasábfát, fűrészelt dorongfát legolcsóbb napiárak mellett, vasuton esetleg hajón is szállítható

ROSTÁLT SZÁRAZ FASZENET szivógázmotor üzemhez alkalmas, legolcsóbb árak mellett.

DANICA FAIPAR, OSIJEK

Desačina ulica 27. — Telefon 404.

DÉLAMERIKÁBA

Brazil és Argentínába utazom e hó végével.

Elvállalok privát és kereskedelmi megbízásokat.

Cím és referencia a kiadóhivatalban.

8610

ÜZLET FELHAGYÁS

miatt a raktáromon levő prima minőségű nehéz

lószerszámaimat és kumetjeimet

JUTÁNYOS ÁRON ELADNÁM

GJURO CUKOR szijgyártó ČAKOVEC

8639

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Az általános siker folytán még vasárnapig műsoron marad

„Z“ a fekete lovag

Douglas Fairbank ezidei kivételes újdonsága 8 felvonásban. A film romantikája JOKAI Szegény Gazdagok c. regényére emlékeztet, melyben FATIA NEGRA, az álarcos lovag szintén olyan titokzatos módon bukkan fel, hogy szívünket megremegtesse. Nagy zenekari kísérettel. — Orient film Subotica.

Okt. 7-11. Szerda-vasárnap
Látványos filmújdonság!
Antony Hoppe népszerű regénye filmen!

A ZENDAI FOGOLY

Romantikus udvari történet, mely méreteiben a Lengyelvált is felülmúlja, 2 részben, 10 felvonásban. Mindkét rész egy szerep szereplők: ALICE TERRY, RAMON NOVARRO. Nincsen film, melyben ne volna döntő szerephez a szerelem. Ramon Novarra fiatal spanyol nemes, ideális típusa a szerelmes férfinak, míg Alice Terry, tekintettel és mozdulatával elárulja, hogy szerelmét mélyszégyes szerelemmel szereli.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vasgubotás és emezé kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felblyegzett jelzés levélkeztel továbbítanak. Kérdőkördésekhez válaszbélyeg melléklendé.

Ügynököket egy cikk terjesztésére magas jutalékkal felveszek. Colectio nincs. Cim a kiadóban. 8704

Keresek megvételre 1½ vagy 2 HP vezérművet gőzhajtásra. Hermetz András, Mali-Idjós. 8481

PATKÁNINGYÁR

(törv. v.)
Patkányirtószer
Reitter Oszkár vel.-becskerek nyug. főkapitány nagyszerű találmánya.

Doboz 15 dinár!
Fő-elárusítója:
Patkánygyár (Torontáli Agrárbank RT.) Vel.-Beckerek
Vizonteladók Subotican
He-zi drogeria és Kurtes Miloš vegyeskereskedés Jétálás a biztos eredményért!

Reök gazdaság. Horgos. Eladók: amerikai tellivér csödör és Gudrán csödör, hat darab fajtiszia mangalica tenyészkan, 2 darab tenyészbika és 75 darab vegyes birka. 8583

Kakasiskolánál Ilirka utca 6. szám alatt négyosztós ház 75 ezer dinárért eladó. November elsején átvehető (volt Tuba-utca). 8608

Csere földek
aki magyarországi szerb optáltakkal földet hajlandó cserélni, az forduljon
Wachtler Mihályhoz
Sava Tekelije put 21. volt Halasi ut. 8412

KISS ZÁLOGINTÉZETE
mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt cirka 500 méter sötétszürke finom gyapjuszövet, szállításra; v. férfi női raglán és téllkabátnak való. Ékszerek, ruhák, kabátok, fehérneműek és minden más tárgyak állandóan olcsón eladotnak. Subotica, I. kör. Bogovičeva (Kinizsi) ul. 12. 5697

Eladó nagyon olcsón 6-os M. A. V. tíz éves cséplőgarnitúra és 8-as MÁV magánjáró 7 légkörös tíz éves cséplővel. Mudrin-szki és Stricsevity gépműhelye. Sebčan. 8661

LEVELEZÉS

Szerelmes levél. Küldjön be 6 dinárt a kiadóhivatalba, akkor megkapja Trilkovics Koszta Szerelmes Levél című érdekes szindarabját. 8629

ÉPÍTKEZÉSEKHEZ

legoesebb és legjobb anyagot szállít
ÁRPÁDFY JENŐ
Subotica, Boška Vučica ul. 15. Telefo: 3-48.
Hatschek ETERNIT pala Keramittégla és lapok Fajence, Majolika lapok munkával együtt
Égetett agyagcsövek
PILISVÖRÖSVÁRI
kőpor terazzo kődara agyag, fehér és vörös piktorföld stb.
Öntőhomok Gipsz minden célra
PARKETTÁK
Cement Mész
Dunai homok és sötter Chamottégla Chamottliszt
Mindezek nagyban és kicsinyben

FOGLALKOZÁS

Felveszek szobafestő, mázoló és flöderozó munkásokat saloni munkára. Anton Reisinger Beograd, Sarajevska ul. br. 9. 8646

Elsőrendű detaillista segédet, ki rövidáru, kötött-szövöttáru üzletben működik. azonnali vagy október 15-iki belépéssel felvétetik. Engler Albert (Kraha Čarapa) Subotica, Strossmaierova ul. 8. 8630

A telepünkön levő 2 éves száraz bükk-, gyertyán-, szil-, kőris- és tölgy tüzifa aprítva 40 din. 100 kg.-ként. A pontos súlyért garantálunk. Szeresse be szükségletét míg a készlet tart!!
I-a bükkhasáb tüzifa vagon-tételben 100 q-ként Din. 3000
VUJKOVICS J és TÁRSA
Skotus Viator és Jukičeva-utca sarok. — TELEFON 669. 8632

Oktober hó 20-ig belépésre keresek egy ügyes főmólúárt ui gőzmalmomba. Ney Gáspár. Prigleivica Sv. Ivan. 8607

Pénzbeszedőt keres Vardar biztosító. Sekolska ul. 7. 8666

Fehérnemű varrást és javítását jutányosan vállalok. Cim a kiadóban. 8602

Tel. 815. Tel. 815

KERÉKPÁROK
között legjobb a PUCH, IPPAG

KERÉKPÁR
mely legoesebbban nálam kapható. — Mindennemű

KERÉKPÁR
alkatrészek, gumik stb. elismerten a legoesebb beszerzési helye Subotican. Okvetlenül győződ-jék meg áraitól.
Nagy javítóműhely

S. AD. ENGL
ANGRO DETAIL
Petrogradska ul. 3. Jelašičeva ulica 2. 1103

Harisnya és fehérnemű stoppolást vállalok. Cim a kiadóban. 8713

Kocsis, irni, számolni tudó azonnal felvétetik. Johanna szikvizgyár Párhuzamos-ut 225. 8712

Szerbiül tudó érettségizett gyakornok és megbízható irodaszolga felvétetik a Centralna Bankánál Aleksandrova ul. 4. 8667

Jeghallgató jobb családból, állást keres lehetőleg ügyvédi irodában. Beszél szerbiül, meglehetősen németül és magyarul. Cimeket a kiadóba kér. 8620

Prima szemüvegek inga-órák valamint ebédállító óra, tokhoz modern ütésre berendezett szerkozetek kaphatók
Markovics Ferenc
ékszerész, Sombor, Kralj Petra ul. 6.

Ügyes kereskedősegéd a vas- és fűszerszakmában jártas, magyar és szerb nyelvtudással mielőbbi belépésre állást keres. Cim a kiadóban. 8701

PALATINUS KŐFARAGÓ

Géperőre berendezett üzem:
SIREMLÉKEK
Épületmunkák. Szobrászati művek. Márvány butorlapok.
Mérsékelt szolid árak!
Subotica
Jelašičeva ulica 9. (Nagytemplom mellett)

Fényképész segéd, ki a szakma minden ágában teljes jártassággal bír, állást keres. Szives megkereséseket »Fényképész« jelígre a kiadóba kérek. 8693

Kiárusítás miatt üzletberendezés eladó
Székely könyvkereskedés Subotica, Alexandrova ul.

VÉTEL-ELADÁS

Háztelkek kedvező feltételek mellett olcsón eladók. Érdeklődni Ádám Róbertnél Szegedi-ut 8682

Butorgyárosok és asztalosok
figyelmébe!

1 vagon I-a száraz szildeszka eladó

Roth R. T. Bačka-Topola Telefon 20.

Egy darab keréken tolvható cukorkás-puld állvánval eladó. Cim: Bódiš cukrász. Ipartestület. 8593

5 lánc és 2 lánc földküllön eladó. Vasić Péter Subotica. 8645

Jérszekrény, ágynemű és különféle tárgyak eladók. Cim a kiadóban. 8603

SZENDE
Alkandrova ul. 11.
Briliáns áru
Aranyláncok
Ékszerek
Dizájnyak és órák kiállítás

Eladó keveset használt hölgy és uri télibundák úgy szövötből, mint szőrméből, továbbá külön szőrmék, potom áron. — Cim: Sava Tekeli ulica 26. 12—3-ig. 8678

Horgoson Bara-utcában eladó egy ház. Érdeklődni Péter Károly Budzsáki szőlő-telepen. 8705

500 dinárt fizetek
annak, aki
Wolf Anna 19 éves, odzaci születésű leány tartózkodási helyét velem tudatja
Todor Dokié Novisad
Ustavska ul. 28 868

Eladó: egy pár nehéz igás kanca, hintók, stráfkocsik, géprészek, 1 Ganz-félc dinamó, ugyanott egy 3. sz. Wertheim-kassza és különféle irodabutorok. — Cim a kiadóban. 8707

KÜLÖNFÉLE

Elegánsan butorozott szoba a beltéren kiadó. Cim a kiadóban. 8542

Lakást kaphat urifu teljes ellátással. Cim a kiadóban, 8541

Szépen butorozott két-ablakos, tágas uccai szoba külön bejárással egy vagy két személynek kiadó. — Cim e lap kiadóhivatalában. 8572

Két vagy három szobás lakást keresek mellékhelyiséggel, esetleg butorozva. Cimeket a kiadóba kérek. 8577

Mézédes must
kapható
Nojcsék Géza
cégnél.
Ugyanott használt boroshordók
1 din. literje eladó. 8638

Vidéki földbirtokos részére keresek heti 2—3 órára teljesen különbejárattal, nagyon elegáns szobát, lehetőleg fürdőszoba használattal. Cimeket a kiadóba kérek. 8669

Egy szoba, konyha és egy üzemhelyiség azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 8641

Kizárólag intelligens nő teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban. 8601

Butorozott szobát keresek a vasut közelében. Cim: vasuti posta csomag feladás. 8674

Naponta friss pörköltkávé
csak
Sugár Manónál
kapható Subotican. 7500

Butorozott szobát keresek lehetőleg külön bejárattal és közel a Jogakadémia-hoz jeghallgató. Cimeket a kiadóba kér. 8671

Uricsalád elfogad 1—2 diákot (leányt) teljes ellátásra. Cim a kiadóban. 8677

Elveszett 7-én este a Korhec hentesüzlettől Ruff cukorka üzletig egy ridikül kulcsokkal, megtaláló a pénzt megtarthatja, a ridikült és a kulcsokat adja le a kiadóban. 8679

Péksütődémet haszonbérbe kiadom. Sztaics Beriszávné, Szentá. 8684

Ui zongorák pianinok, csakis elsőrendű világmárkák, a leghosszabb lejárattal részletfizetésre kaphatók 10 éves jótállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kain Lajos hangszerkereskedőnél Subotica Városháza. 2942

Butorozott szoba konyhával 15-ére, esetleg azonnal kiadó. Mucsy-telet 70/1. Nagy András. 8642

Székely A. ezideig még nem hallott olcsó áron legjobb minőségű ango szövötekből a legelegánsabb férfi ruhákat készíti. **Subotica Halpiac.**